КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Масса а мехкашкара пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

(С В Е Т)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIайн обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Советен Министрийн Советен орган

Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР.

ГАЗЕТА АРАДУЬЛА 1923 ШЕРА ДЕНЗ   141 (4432), ШИНАРИ, 24 ноябрь 1970 шу.   Мах 2 кеп.

Грозненски химкомбинатан № 15 болчу цехе аппаратчица болх беш ю Лобановская Лидия. Ши шу хьалхагIа Грозненера цхьоалагIа технически училище йистехьакхачул тIехьагIа ера из цига балха. Боккъонца йиш балха гонзал Iомалий цо. Цхьаккха гIалат ца доалийташ делаю къонача болхлочо технологически режим. Нов. Лобановская болх беш йолча коллективо сентябра хьалхарча деношкахь а кхоачашдьи пхе шера задани. ХIанз цо кьадьет хьатIадоагIача шера чотах.

Коллективо ца толам боаккхача диза дакъа а лаьцад, хIанз съезда хьалхарча яхье ше ца кхоеш къахьегаш хьа а йоагIа Лобановская Лидия.

Сурта тIа: Лобановская Лидия аппарата хьалхашка.

С. ХУГАЕВА сурти тасти.

КЕРДАЧА ТОЛАМАШКА

Чуйрина къахьегаш ба советски нах. Деттара денга шерагIа аркмий мехка КПСС XXIV съезда сийна йоадена социалистически яхь. ХIара дешна хоз пятилетка хаьал хьалха кхоачашъярах дола дог гIовдола хоамаш.

Коммунизм хьалъеча хоархIаме толам бахкиаб Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхоша а. Цар а ханал хьалха кхоачашъяй пхе шера план. Деккараш тIаьнаш 7 ноябре кхоачашъе лийрхIача, октябрь боаш кхоачашйир республика промышленноста производства юкъарча боараша а продукце керттера малелеш арахецарга а диллача пятилетка задамеш. Пятилетка шерашка 63,4 процент лахкбейнаб промышленни производства боарам, задани 60,5 процент йолча. Пхе шера план ханал хьалха кхоачашъеча доккха дакъа лаьцад Ленина орден лалаеча «Грознефть» объединене предприятей коллективаша, мехкдаьтта чакхдоахараша, химикаша, машинашъераш металлах хIамаш ераш, дукхарча кхыча предприятей коллективаша.

Во бахбац болх пятилетка шерашка юрта боахама къахьегамхоша а. Ерригача пятилетках юкъера лаьрхIача шера 25 процентал кIелиргагIа доацаш лакхъеннай юрта боахама продукце производство. ХIаьта из КПСС XXIII съезда Директиваш тIа лийрхIача тайпара а да. Дукхагlа хиннай юкъера лаьрхIача хIара шера чуахка ерига юртбоахама продукташ, цу дахьье комсаш —, шоаза совгIатхьайна — хIаьхаз. шекарх свекла — 1,3-за, фуаш — 1,8-за. ТIехкхоачашъю республикаца оттаць пачхалъхалкхенга даат, шекаре свекла, коартол, комсаш, сом, тхьамка, дулх, фуаш, тха доккхара планаш.

Пятилетка задамеш ханал хьалхе кхоачашъяр ше-шегIа хинна хIама дац. Коммунизм хьалъяра шоай низ ца кхобеш къахьегаш боацкхача болхлоша, колхозхоша, интеллигенца бечa бахках хьайна бериаб ла на. Из да парте хьалхашка оттадаь декхар кхоачашдара городашкара а юрташкара а къахьегамхой оарцагIбахара республика партийни организацешка хала юкъе беча организаторски а политически а балхах хьакхинар.

Дукхьал ше де дезаш, шийна тIаллатта декхар сайна хIама хоархI хIара советски саго пхе шера планах. хIана дьлча цунна хов хIара пятилетка чакх массаже йоккх вай мехко коммунизм хьалъеча керда боккха гIа боакхаш хилар. Цудухьа гIерт хIара къахьегамхо пхе шера план кхоачашъеча шийна магогта доккха гIа дакъа даца. Цхьаькха а да советски нахах доаллаш: цIаккха а карагIаьвьначох кхоачамбеш бац уж. Иштта да тахан а. Пятилетка кхоачашъяь боалламехьа берригашоай низ тIабехийта оарцагIбьнаб Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхой КПСС XXIV съезда сийна тIайина социалистически декхараш толамца кхоачашдара. ХIана цар аьтара хьалха де лерхIар за чакхдоалаш латтача юбилейни шера план а тIайина социалистически декхараш а кхоачашдеяга. Дукха за йоацаш хиначa КПСС Нохч-ГIалгIай обкома XIV пленумо а белгалдьхар уж декхараш. ХIара производственни коллективо кхоачашъе ала пятилетка тIеххьарча шера план деррига хьокхамашта. Цхьаькха а да дицдалийта йиш йоацаш: укх шера план 25 декабрь тIаьхоачаш кхоачашъе лаьрхIа я вай дукхагIйола коллективаш. ХIаьта деш дезча, кхоачашде ма дезий. Долче, йиса ха геттара кIеаьга я, беррига а цхьа бутт мара бац.

ХIара производственни коллектива, хIара къахьегамхочун декхар да укх шера тIеххьарча кIирашка къаьстта хьинаре къахьегар. Цар кхетаде деза укх шера план ханал хьалха кхоачашъьчо кердача пятилетка хьалхара шу а толамца чакхдоаккхарг хилар.

Де дезар да хIара предприяте, гIишлошъеча участке производственни задани кхоачашъяр, берригa болх нийсача ритмах бар.

Ерригача республика шера план кхоачашъярах доалаш дац гIулакх, из кхоачашъе еза хIара коллективо. Масала, дIабахача итт бетта шоай производственни задамеш кхоачаш ца еш 23 предприяти йисай республике. Цар реализаци ца еш йиса продукци 8 милл. сома мехка я. Из дIахо иштта хила йиш йолаш дац. Пачхьалкхен план закон хила деза хIара предприятене, хIаьта хIаране шийн керттера декхар цо кхоачашъяр лархIа а деза.

Предприятей кулгалхошта, специалисташта, партийни профсоюзни организацешта ха деза производственни планаш кхоачашъеча толамаш заха производство технически организкхарех экономически болх тебарех дешай задание йоакхо еча, хIара къахьегамхочо хьинаре къахьегача, оборудовани боккъонца пайда эцача моттигашка мара вIаштIехь цо дала. Дукхьал шига гIулакх иштта латтар бахьан долаш да химически комбинат, «Электроприбор» завод санна болча предприятешка пачхьалкхен планаш меттал шоаш тIайиду социалистически декхараш а толамца кхоачашдеш хилар.

МоллагIча тайпара а план кхоачашъе лаьрхIа бац Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхой. Шоай декхараш тIа цар оттадаь продукци арахецарга дIабола къахьегаш а средстваш а кIезигъе. Из дулургла къахьегама овсарле лакхийча. Предприятей кулгалхой а партийни профсоюзни организацей а декхар да хIара боалхочо лакха къахьегама овсарал йолаш болх бара эша хьалаш IалашДар.

Доккхий декхараш да хьатIадоагIача шера республика юрташка бахача къахьегамхошта хьалхашка латтараш а. Укх шерара деррига балхаш хаьналхьа чекх а дала. хьатIадоагIача шерарча хьувкъама боккъонца лард йолле йиш хургья цар кердача пятилетка хьалхарча шера а доккхий толамаш дакха.

КПСС XXIV съезда сийна къахьегама вахте латт промышленни предприятей, гIишлошъеча организацей, совхозий болхлой, колхозхой. Вай патриотически декхар да кхы а хьинарегIа къахьегар, тIайина социалистически декхараш кхоачашдар. парте аргIанарча съезда сийлахца накъадахар.

КПСС XXIV СЪЕЗДА НАКЪАДОЛХАШ

БАРТ БОЛЧА КОЛЛЕКТИВЕ

Грозненски ремонтно-механически заводо 7-гIа ноябрь тIа кхоачаш кхоачашйир пхе шера план, хIанз доккхий толамаш доахаш парте хургволча XXIV-ча съезда накъа а йода.

ХIаьта заводе пхе шера план эттара хьалха кхоачашъярех я котельно-сварочни участка коллектив. Из дукхаза а котйийнний социалистически яхье. Цу коллективо шин бетта вIашта лелаю кагара кира тела ЦIе байракх, яхчан премц еннай цунна.

Мишта доах оаш уж доккхий производственни толамаш? — аьнна хьаттар аз участка воккха гIоалча мастерга Г. Г. Узумовга. Уж доах производственни къахьегамех дисциплина лакха хиларех, доллочун сий лакха лоаттадарах, йоах цо, Г. Г. Узумова.

...1953 шера деиз цеxе электросварщикалла болх беш ва Г. И. Бондаренко. Заводе кIезига нах ба из йоккха говзал йола специалист, эшача оарцагIвала кийча вола саг ца вовзаш.

Сийлахь-Соккхача Октябра дийнахь шолха цIей хуа Бондаренко Георгий Ивановичa. Цо цу дийнахь белгалдоаккх ше вах ла а. Керда дуне кхоллара цо сакхетаргхилча гIоне шийн низа хьинари кхо ца деш къахьегаш хьавоагIа Бондаренко. Цо заводе эгара хьалхарчарча кхоачашйир пхе шера план, хIанз парте XXIV-ча съезда шийгара къахьегама совгIат кийчдеш а ва. Заводе эттара бехктохкаметIа боле болх беча, экспорта закз кхоачашде дезача хьалхагIа цIи йоакхх цу воккхеча мастера. Шийна тIеххьала гIулакх Бондаренкос сийлеца кхоачашду. Болх дика барах совгIа, Георгий Ивановичa кагирхошта, дIайовзийт шийн профессе говзал, йоккха опыт. Заводе кIезига бац цо хьайха, Iомабаь болхлой. Цар дукха а езаш йоакх шоай везача хьехархочун цIи.

Г. И. Бондаренкона доккхий производственни толамаш дахарах дукхаза а тийнний завода Сийлен грамоташ, яхчан премеш. Социалистически яхье котвалараx «РСФСР социалистически яхьа отличник» яха значок еннай цунна.

В. И. Ленин ваь 100 шу дизар деллеш Г. И. Бондаренкона Юбилейни медаль елар.

Иштта коллективе дика доархIаша сий деш ва массеяк специальность дика йовзаш вола Анатолий Семенович Гоголошвили а. Из заводе болх бе веннв 1953 шера. Цу хана деиз 4 специальность Iомалий цо. Цунга тел эттара бехктохкаметIа вола балхаш, цо уж дика а шоай ханнахьа а кхоачашду. Доккхий производственни толамаш дахарах цунна Ленински Юбилейни медаль, «СССР мехкдаьтта промышленноста отличник» яха значок, завода Сийлен грамота еннай. Цо хьинаре дакъа лоац завода общественни балха юкъе. Из дукхаза а керда хиннав цеха профсоюза комитета членалла, хIаьта дукха ха йоаццаш хиначa отчетно-хоржамий собране цехкома председателалла вержар Гоголошвили.

Геттара дика къахьегаш ба электросварщикаш В. К. Бунин, Х. П. Габаров, Ф. С. Гаманцов, котельщикаш Г. И. Капин, Н. С. Мухамедьяров, Ю. С. Ванеевич.

Де а доагIаш сий-ду цеxе меттел еррига завода а воккхагIча мастера Григорий Григорьевич Узумова. Из завода ветеран ва. Цо хьинаре дийна лаьцад завод хьалъеча а йолайолийтача а. Завод болх бе йолайолийташ дика дакъа лацарах «СССР мехкдаьтта промышленноста отличник» яха значок елар цунна. Цу хана деиз заводе къахьегаш хьавоагIа из, 22 шу да Узумова цига болх бу.

Л. ХАЖИЕВ.

ДАЬХЕННА РАПОРТ ЛУ

КПСС XXIV-ча съезда яха йоагIача тайпера накъадахар дуьйла къоастам а лоаттабеш, Грозненски химически комбината коллективо пхе шера план кхоачашъяьй продукце керттера тайпаш хьадара:

Пятилетка 4 шера 30,4 процент дукхагIа арахийцай продукци, къахьегама овсарал 30,8 процент лакхъеннай.

4 шерах 10 беттах планал совгIа 5 миллион совгIа сома пайда баьб.

Къахьегами кердача толамашка КПСС XXIV-ча съезда накъавха лаьрхIа я комбината коллектив.

Л. ШИЛОВ, комбината директор.
А. КОСМИН, парткома секретарь.
Н. УТКИН, завкома председатель.

* * *

Къилбаседа-Кавказски магистральни мехкдаьтта проводий Управлене болхлой, ИТР-ий, гIулакхерча нахъа коллективо, Ленински юбилейни шера тIайина социалистически декхараш кхоачаш а деш, вIаштIехьдаьккхад декхарашка 5 декабре кхоачашъе лаьрхIа хинна проводашка еэлла мехкдаьтта дIаахийтара пхе шера план укх шера 15 ноябре кхоачашъелга.

Коллективо деш дешнад КПСС XXIV-гIа съезд хьасила ди хьатIаоттуллехьа планал совгIа кхы тIа а итташ эзарш тоннаш мехкдаьтта дIадахийта.

Мехкдаьтта дIаахийтара пхе шера план ханал хьалха кхоачашъеча къаьстта [illegible] наь мехкдаьтта хьаухача Камыш-Бурин, Ищерски, Вознесенски станцей коммунистически къахьегама коллективаш.

В. ТРЕГУБОВ, управлене начальник.
Л. ОЛЬХОВСКИЙ, партбюро секретарь.
Ф. ЧЕБОТАРЕВ, профсоюзни местни комитета председатель.

Юрта сход

ДIачувала эттиг йоацаш лулха нах бар дахача цIаьраска дийнахь Сунженски районерча Ассиновски станицерча клубе гулбенна. Юрта сход яр укхаза. Из хетадьар пахара юкъера вуламе, [illegible] гIулакхаш дIадьа ерига общественность оарцагIъаккхара. Цига доклад лача станични совета депутатa, XX партсъезда цIерагIча колхоза парткома секретара М. И. Ильянова а сходе къамаьлаш дараша а белгалдаьккхар дукха дукхагIа дола вулдаш къамнача замах юхеднса ше гIулакх — хорта боке жилераш мелар долга. Станице хулача вуламех 90 процент мелла беза болча нахаду, хIаьта цу гIулакха чIоагIа уйла е еза, цу гIулакха оарцагIдовла деза ше деш барарта дукхьалдра къовсам айбе беза, йоахар сходе дакъа доацаш хиннараш. Общественни порядок тоалра лахъкаш а белгалдьхар сходе гулбеннараша. Схода балха юкъе дакъа доацаш бар парте райкома секретараш К. И. Арестова С. С. Котиева.

К. СУЛТАНОВ.

ДОККХА СОВГIАТ

Халкъа боахам дегIабоаллеш пачхалъхалкхенга ялати кхьйола юртбоахама продукташ йоахара пхе шера плана задамеш а социалистически декхараш а кхоачашдеш доккхий толамаш дахарех СССР Лаккхехьарча Совета Президиумо 1970 шера 20 ноябрерча шийн Указаца Краснодарски крайна Ленина орден еннай.

(ТАСС).

МЕХКАРЧА ФЕРМАШТА

Чуоттаьь хьаккарч кхоабача доккхийча боахамашта оборудоване комплексе кийчъьй хьайбаш лелаечи фермашта машиний проекташ уттаеча Киевски къаьстача конструкторски бюрос. Комплекса лара — низ боле механизированни доакъерий цех. Цу чу оттаьй центральни пульте кнопка тIа пIелг тоIабича болх бе йолалуш йола массехк цхьатарра поточни линеш.

Геттара дика къоастадаьд доакъераш декхаре дош а. Массазарча тракторо лелаеча доакъераш декхарга меттел моганий йоккха йоаца, сихха дIа-хьа ерзалуш кхомегIеш йола электротига йоалла машинаш.

Машиний комплексаца болх мишта бу хьожаш тохкам баьб Киевщинерча «Авангард» яхача колхозе. Экономически эффект эсала ше керда машинаш юкъейоалларах 15—30 процент кIезигбаьб дIабоза къахьегам.

(ТАСС корр.).

Ножай-Юрта района А. Шерипова цIерагIча колхоза тхьамка кхедераштa юкъе дика толамаш дахха дукха ба. Царна юкъе белгальвина я Дасаева ПатIамат. Укх шера цо тхьамка дIадийнадар 0,45 гектара тIа. Тхьамка тIеххIьа хьийкъар, 16 центнер тхьамка чуэц хьалха латтача къахьегамхочо, хIаьта юбилейни шера цо тIайина социалистически декхар 10 центнер йоаккхаргья, аьнца дар.

СУРТА ТIА: П. Дасаева.

С. Халиева сурт.

«ЛУНОХОД-1» ЯХАЧА АППАРАТО ЙИЗЗА КХОАЧАШЪЯЬЙ БЕТТА ТIАРЧА ДЕН ПРОГРАММА

ТАСС хоам

Толаме чакхъьккхай транспортни система хьайрен Бетта тIа цунах пайда эцарех кердача шийн тайпарча космически экспериментa хьалхара этап.

1970 шера 17 ноябре Мальхо сийрдаьяккхача Бетта оагIон тIа ДоагIай форха районе кIальда Iохайнай «Луна-17» яха советски автоматически станци. Цу дийнахьа московски ханах 9 сахьати 28 минути яьхача станце Iохуьяхача лагIа чура хьаьра а яьнна, Iилма-технически тохкамийн экспериментийн шерра программа кхоачашъе йоллаенай «Луноход-1» яха ше лела аппарат.

ЧIоагIгIа болх беш луноходо дьнкхача 5 дени 5 буси йиш хиннай Бутт Iомабера ше лелача аппарата тохкамий комплекс кхоачашъе. Хьалхашкахьа кратераш, Бетта тIара доакъаш, тIой а доаш дукхьаленаш нийслуча моттигашка гIолла йодача хана из мишта леладу хьожаш тохкамаш дара шерра программа кхоачашъяьй. Цу хана шайрьсьяй ше лелача аппарата Бетта тIехен телефотометрически телевизионни суртех пайда а эцаш Лаьттан тIара лоастам телара методаш. Цу цхьан хана комплексни Iилмани тохкамаш дьа Бетта физически космически арен Iомаяра.

Болх бечa юкъагIа 197 метр никъ баьб ше лелача аппарато. Ше лелача шассе, агрегаташа, управлене, система, телевизионни зем бакхкхара болх мишта лел хьакхачуа тIехьагIа гучадаьннад луноход кхоачамболаш техшане, дика дIа-юха досталуш, лелалуш хилар. Яьча эксперименташа бакъдаьх бIарча хьанйпаш луноход къаьст-къаьста системаш кийчъеча, хьаеча, шарьеча хана тIайиа технически решенеш нийса хилар.

Болх бечa юкъагIа хьаккхаьчах Бетта тIехен тайп-тайпарча участкашкара дахьа дика гуш дола телефотометрически телевизионни сурташ. Царга хьажача ховрга йодеча накъагIа, Бетта ландшафта, Бетта тIехен тIа хьахиначa къаьст-къаьстача хIамай, тIехен структура, аппарата шасси грунта вIашиий тардалара къаьст-къаьста бахьалонаш миштай.

«Луна-17» яхача станце Iилмани тохкамаш дара программагIа радиометра новкъостаца «Лаьтта—Бутт» накъагIа бустамаш дахад чакхъовлача зIанарий. Бетта тIехен тIара радиационни хьал мишта хьожаш тохкам баьб. Эксперимент еча хана белгалдаьд протоний, электроний, альфагалактикера йоагIача космически зIанарий частицай тоаттолаш а хIаьта мишта лохача энерге протонаш сахьашка дIанийсьялар а. Лунохода тIа оттаьча рентгеновски телескопо бустамаш дахад галактикера йоацача фонера рентгеновски зIанарийн къаьст-къаьстача источникий.

Ше лелача аппарато беча накъагIа кхоачашьяй Бетта грунта механически свойствах тахкара эксперименташ. Бетто породай тIагIоаллара тIоан химически состав белгалъяьй.

Грунта физико-механически характеристикаш тахкай коцуса лопаси эттаме ин къайккарех къоастарех накъдаш а хIаьта мишта шасси дIайохалара параметраш белгалъяхера накъаца а.

Бетта тIехен толхабарза болча тIоана тIа порода хьакхуяйтаж йола керттера химически элементаш хилар е ца хилар къоастадаьд рентгеноспектральни методаца. Хьакхаьча Iилман информаци дIахо Iомаяра СССР Iилмай Академе институташка дIачуеннай.

Болх беча юкъагIа «Луноход-1» яхача автоматически аппаратаца 17-ча ноябрера 22 ноябре кхаччалца радиоn телевизионни бувзама 10 сеанс яй, цуигара дукха информацеш хьа а ийнай. Радиобувзама аргIанарча чехке тIеххьара операцеш кхоачашъяьй Бетта тIарча буйсанна режимага яккха кийчъяра. «Луноход-1» яха аппарат лаьрхIача тайпара дIаоттаьй, маьлха батарей панель дIакъайлай.

24 ноябре ДоагIа форда чу Бетта буйса оттаргьа, хIаьта из 1970 шера бархIагIча декабрга кхаччалца йIаьххьена дIагIоргья. Цу хана маьлхо сийрдаккхаза йолча Бетта оагIон тIа Iадда латташ хургья аппарат.

Бетта тIарча ден программа йизза кхоачашъяьй.

БОЛХ ТОАЛУШ БА

ДIадахача шера кхоачамболаш доакъар Iалашдаь из хиларах, во хьал доаш Iангара даьдар Грозненски района 1 Мая цIерагIча колхоза доахан. Цул совгIа доахан, хьалха санна, арт доажа а из деш чусоцадаь кхабар а Iаткъар. Болх цар нийса вIаштIехь ца баккхар бахьан долаш нийсденнадар из.

Цхьабакъда, тIехь-тIехьагIа лаьхлуш латт цхьан Iаттагара цу боахаме йоаккха шура. Иштта хIанз хIара Iаттагара йоаккха шура 7,2 килограммага дIакхаьчай. Укх шера хьалхарча беттащка йоаккхаш хиначунца нийсйича шоаза дукхагIа я из.

ТIеххьарча хана доахангара йоаккха шура лаьхъялар хиначa резервех бахза пайда эцарца хурзадена да. Иштта, хIара Iатта рационалга хьежжа мара лац хIанз доакъар. ХIаьта рацион Iатто лучa шурийга, шура хьалага хьежжа еттаю. Цул совгIа хьалха запасной оаттаза а йоацаш болх ца беш лаьтта доакъар дIа-юха дехна конвейераш а еррига болх беш я. Цу гIулакхо аттача бахкхаб доаркай болх, лакхьяьй къахьегама овсарле.

Шин доаркa хувла а луш 45—50 етт лелабу хIанз боахаме. Хьалха цар оаматкa, говзалга ца хьожаш леладе дIалора царга доахан. Цхьаькха опыт а йоацаш керда балха баьххача къонача доаркашта хацар Iаттагара йоаккха шура лох ца хийтара де дезар. ХIаьта кхы балха говзал йоацаш цунна цхьан группера новкъост а хилча деррига дохар. ХIанз хилаза дарздоацаш сайна, къоначарна хьехаргдолаш балха йоахе опыт йолча доаркашa цхьан болх бериболаш вIаштIехьдаьккхад. Доахангара йоаккха шура лаккхьара дукхагIа тейо баьккхаб укхаза концентратаи. Иштта еp шу долалуш Iаттa, цунгара йоаккхача шурий хIара килограмме 200 грамм концентраташ луш хиначa, хIанз 300 грамм лу. Хьалха болх лелара лелабарах дукха ца йоаккхаш йиса шура юхаметтаоттара деш да из хIанз.

— Укх шера пачхьалкхенга планегIа 6 эзар тонн гурахь дийна ялат дохка дезаш хиннадале, тIайоагIача пятилетка хьалхарча шера планагIа 2 эзар мара дохка дезаш хургдац тхо. Цу гIулакхо торо хулийтаргьи хIанзчул кхоза дукхагIа концентратaшта лаьрхIа боахаме ялат дита, — йоах колхоза керттерча зоотехника С. Остапчука.

Полла чен планал совгIа Iалашдаьд боахаме укх шера. Цунах 70 процент хьайбаш латтача дIаоттадаьд. Кхы тIа диса доакъар хIанз ха йол а ца еш хьатIаккхуьхьош да фермашка. Цу гIулакхо торо хулийтаргья хьайбашкара йоаккхача продукцега дIадодар лохде.

Хьалха ше йолча тайпара кийч ца еш лора доахана йол. Хьайбаша дIа-юха кхийсе цунах юкъера лаьрхIача 8—10 процент йовра, хIаьта доахана а чам боацаш юар ва. ХIанз лаьрхIа йол тедача ПСН-1 маркаx йолча машинашца теха а техаш лу из доахана. Цу тайпара 4 установка я боахаме йол кийчъеш. ХIаьта тийда йол а чам болашагIа юь хьайбоша, цул совгIа пайда боацаш дукха кIезигагIа йов из. Доацца аьлча, хьайбай продукци лакхъяра, цунга дIадовар лохдара йолча резервех бахза пайда а эцаш къахьегаш ба хIанз боахама къахьегамхой. Цунах тешал ду цхьайолча доаркай къахьегамо. Иштта, август бутт тIаккхаччалца шура яаккхара план кхоачаш ца еш хиннача доаркаша Богомыльская Марияс Шаламова Любаси итт бетта планал совгIа 200 килограмм, хIаьта Марикаа Навасц Джамалаева Шамаси — 487 килограмм дукхагIа шура яьккхар. ХIанз цхьан Iаттагара цар йоаккха шура деттара дента лаккхлуш я.

Боахама ерригача фермашка механически доахен детта аппараташ я болх беш. ХIаьта кердача пятилетка хьалхарча шера «Деугава» яха шура йоаккха установкаш уттаергья фермашка. Уж балха юкъейоалийча хIара къахьегамхо къаьстта яхьа декхар кхоачашдеш хургва. Иштта, шин доаркас а механически шура яккхара болча мастераша, цхьанне Iубрайнен шоллагIчо сайрийнен 80 етт беттаргба. Доахан кхабарах, фермаш цIена хиларах бехктохкаме болаш а къаьстта кхы хургба, иштта кхыдараш, — дувц шурий-товарни ферма заведующе Мальченко Александра. — Цу гIулакхо торо хулийтаргья хIара къахьегамхочунна шийн болх дикагIа бовза, къахьегама овсарле лакхье.

Белгалдаккха доагIа хьайбаш лелалераца хIанзле хIара бIаь Iаттана тIехьара план 85 йолча 79 Iасилх кхедаьтта. ДIадахача шерача нийслича, боккха толам ба из. ХIаьта Iасий лелаеча нов. Идигоаас кулгалдеча бригада къахьегамхоша хIара Iасана план 500 грамм йолча денненe буса 1190 грамм дулх тIаккхетийт, вов. Бардина кулгалдеча бригада 700—750 грамм тIаккхетийт.

— Укх шера хIара бIаь Iаттана тIехьаро 87—88 Iасийт кхедерга оаха. — йоах Мальченко Александра.

Хьалха хинна кхоачамбоацараш юстар а доалаш хьайбай продукци лакхъяра йолча резервех бизза пайда а эцаш хIанз сайна дIахо а къахьегe дика лакхбергба 1 Мая цIерагIча колхоза болхлоша хьайбай боахам.

И. ХАМАТХАНОВ.

УСИНСКИ МЕХКДАЬТТА

Къилбаседерчу хи йисте хьалъяттаб геологоразведчикий керла поселок — Усинск. ТІехьаг|а б|аь эзар саг вахаш город хургьа цу цах. 1971 шера Усински мехкдаьтта доьзлачу моттигерчу хІана юллаш латтачу мехкдаьтта провода чу гІолла мехка центре мехкдаьтта чаккдоахача заводашка гІоргда къилбаседера мехкдаьтта.

Усински мехкдаьтта доалла моттиг ша шу хьаллагІа хьайийллай. Ус яхача хи тІара мехкдаьтта резервуар специалисташа мехкарча йоккхагІйолча мехкдаьтта довхача моттигашта йийсел лоархІ. ІалaьматеЙоккхийча территорешта тІа буру детташ ятташ скважинаш хьай.

СУРТА ТІА: № 1 йолча буру деттача контора бурувдеттарий вргІай парти Паше яхьчай.

С. Губске сурт.
ТАСС фотохроника.

БЕРРИГА НИЗ — БОЛХ ТОАБАРА

Пятилетка чакхьала бутт совцІа ха мара йоцаш. Даьчугта хьахьежача, дІабахача шер бетта итогаш йича, тешаме ала йиш йолаш да республика гІишлошъераша доккхий толамаш даьхаш. 10 бетта йола подрядни балхий юкъарчу боарама план 105 процент кхоачашьйай. Соахк цу хана даьчуд 23 процент дукхагІа даьд гІишлошъяра мантажни балхаш, е 35 миллион сома мамьза дукхагІа.

Къьастта дика къахьет «Чечингсельстрой» треста. Треста коллективо укх шера ноябрь беттa кхоачашъергьа шера йогІа задани. Юбилейни шера тІахйна социалистически декхараш ханал дика хьалхагІа кхоачашдьд.

ІІІ-ча квартала балха итогех «Чечингсельстрой» треста коллективана РСФСР карара кара тела ЦІе байракх хьалхара ахчан премин елар.

Массала хьалхарча нугІарашка болх пхе шера план ханал хьахха кхоачашъяь «Чечингушводстрой» гІишлошъеча управлене коллективаш.

Паччахьалкхен планаш кхоачаш а еш хьайоагІа «Грознефтехимремстрой» трест, Нохч-ГІалгІай гІишлош ю управлени, «Чечингколхозстрой» объединени ПМК «Кавсантехмонтаж» субподрядни организацеш, МК-66 «Кавэлектромонтаж», «Южмонтажавтоматика» спец. МУ, кхы дукхахараш а.

Цу организацешка дика вІаштІехьбаьккхаб къахьегаш гІишлош и технологии. Цар чІоаттІа кхоа материалаш, электроэнерги, билла пайда эц машинехи механизмехи, балха ха йиза пайдане дІайохийт. Шоай хананахьа а дина а болх бе йолайолийт объек...

ДІабахача 10 бетта пачхьалкхен задани кхоачашъяннар 22 гІишлошъеча - монтажни организаци, 6 миллион сом гаргІа йолаш капитальни вложени дІа ца йохийташ болх, пал чубахара хьалха йолча хІадамара план 93 процент мара кхоачашйинзар, хІаьта школе дала ха йоаца учреждени хьалъяра план — 73 процент, юрта боадама объекташ, доахава йола помещенеш болх бе йолаш дийтара цаан — 35 процент, хьанхарчашта йола помещенеш — 71 процент.

«Трансмаш» завода, МалгІабика мамьза заводен котельнен, Гораворска котельне (генподрядчик ПМК-105, нач. нов. Азарьянц), Старп - Юрта пищефабрика «Чечингсельстрой» треста ПМК-101, нач. нов. Белолипский) керттера объекташ, хьираш болх бе дІалулга дохар кхерам болаш ха.

Укх шера 10 бетта баьча балха итогех тІехьаюсаш гІишлошъю предприятеш я.

Укх тІехьарча бетташка царех дІаккхйтараш дІальча уж тха «къьмара хьаьний» ба.

Шоаш керттІа доал ца делга къайладаьц гІерташ, цу организацей кулгалхой «объективни бахьанаш» дохх. Тха бехк болаш дац из е вож нал цар. Иштта дий теш из? Дац. Уж кулгалхой, бокъонца дезаш дола хьал дайза а дайза болх во латташ хилара реальни бахьанаш гучадоахаш бац, уж дІадахара наькъан лохац, оттa залонаш дІаяхара нах хьалгІоттабаи.

Шоаш ле белгалдаьккхар кхоачашле болабеннарий толамаш хІоназехьа а гуш да. Бакъда, тІехьаюсача организацеша хьанац царгара хьоцуай. Из во да. Цу организацешка планови задани кхоачаш ца яр оацал а хиина дІаэттад, къахьегаш во вІаштІехьбаьккхаб, къахьегамеи производствени дисциплина телхаю, гІишлошъю материалаш, балха ха йою, болхлошта алапи кІезига да.

ТІехьаюсача предприятеш парткй организацешка беррига коммунисташара ... къьастта терхам тІабахийтар, цхьаккха а пайдане йола предложени юкъе ца йоаланзаш дІа битийтара йоакхе елга.

Резервех пайда эцача къьастта тІахьожам дахттайе бела, коллективе могаль тІайнца предложенеш дувцалга йоацаш кхоачашъяра терхам тІабаккхийта бола.

Йоккхийча а зІамигача а резервех дас санна доал деш пайда эцара, къахьегама овсарле лакхьяра, бакхий дикагІа хиламтаро, къахьегамен материальни ресурсай кхоамара, къьастта ахчахьалкхен задани кхоачашъяра йоакхо яр коммунистий кертера тІулакх да.

Партийни организацей декхарийла а болх толлийча бара вий хІалар хилийта, декхараш кхоачашдеча хІара болхлочо гахетаме дакъа лоацаргдолаш гІулакх де.

КПСС XXIV-ча съезда сийна лаьца социалистически яхье, республика хьалха латтача организацей дикагІа йола опыт юкъейоалаю, гІишлошъеранта юкъе хІара дешна политико - ахеташи дІакхетабарех болх бар уш гІулакхаш пятилетка тІехьара шу урамаша чакхдаргхилара лоархІаме фактор я. Дукха хІана дувургда шу чакхдала юкейсача хана а. ХІара гІишлошна тІахьожам оттабе беза, подрядно - субподрядни организацей, заказчикий болх вІаштІехьбаккха беза. ГІишлош ечa шерра йоаржае ера социалистически яхь. Беррига низ тІабахийта безд шера план кхоачашъяра, — иштта да республика гІишлошъерий кертера декхар.

УКХ ШЕРА 10 БЕТТА БАЬЧА БАЛХА ИТОГАШ ЙИЧА ТІЕХЬАЮСАШ ЙОЛА ГІИШЛОШЪЮ ПРЕДПРИЯТЕШ ЕРАШ Я:

Организаце цІи	предприяте кулгалхо	парторгаанизаце секретарь	10 бетта план кхоачашйина (процент)	10 бетта дІа ца хьалча (эзар сом)
ГІишлошъеча управлене СМУ-3	Евтухов П. И.	Муталибов А. А.	78	648
ГІишлошъеча управлене СМУ-4	Гайрбеков Р. И.	Гайворонский В. Т.	90	226
ГІишлошъеча управлене СМУ-1	Перминов А. П.	Базоркин А. М.	96	75
ГІишлошъеча управлене СМУ-5	Васюк Т. Н.	Андрианова Т. А.	97	67
НГТЭЦСУ	Иванов Е. С.	Популов П. Ф.	79	574
СМП-383	Индербиев И. А.	Огородник П. Н.	72	53
МВД СМУ	Колишников С. Ф.	Кущенко П. М.	85	51
«Грозгазстрой» треста СУ-3	Юков Н. И.	Кривошеев В. А.	95	447
Цу треста УМС	Бородин	Соловьев	86	230
«Ставропольнефтегазстрой» треста СУ-7	Мутаилев М. М.	Кучерова В. Я.	92	465
«Чечингушводстрой» треста ПМК-1	Лешев А. И.	Гусев Е. П.	96	7
«Госдорстрой» ДСУ-1	Альтемиров Г. Д.	Ужахов К. С.	98	285
Торговле Министерства СМУ	декхараш кхоачашдер Галиев Л. В.	Богомолов Т. Е.	72	217
«Чечингазстрой» треста	управляющи Эшжев К. И.	Титов М. И.	62	1320
Транспортни управлене СУ	Зимин Н. И.	Михунов А. А.	68	133
Юрта боадама Министерства ?	нач-ка деж. хц Чербиеков Б.	Поскальченко	82	307

КЕРТТЕРДАР — БОЛХ БЕЗАР

Дукхача хоза даь барзкъа безаш болча наха вовзащ ва Грознерча модай ЦІагІа барзкъаш доалаш вола Долаков Сайханз Махьмуд. Из лакхача дегІара безаме къонах ший коллективо а ерригача «Индпошива» фабрика болхлоша а лоархІаш ва. Барзкъа деккхари из хьатегара цхьан хана «кхалнеькъа гІулакх» лерхІар цкъаболча вайнаха. Уж уйлаш йолчар яхар а ца деш, цу «кхалнаькъа профессеь» эттара хьалха болх бе болабеннача гІалгІаех ва Долаков Махьмуд.

ЗІамига волаш дезв массане а тамаш а еш кулга говзал йолаш вар Махьмуд. Ше дІадоладаь гІулакх зІамига дале а доккха дале а, чакхдаккхинза Іацар. ТІемо адамашта тІаоттадаь Іазап дІадалалца болча хьлача хана, моцал а хало а, вонкхачо санна, ли а лови дешар юкъегІа а ца дуташ Казахстане городе Акмолинске итт класс чакхъяьккхар Махьмуда. Вехара новкъа букъача дуккхачи хагирхошта а санна, хаттар эттар цунна хьалхашка а: «МалагІа къахьегама никъ харжача баькъехь ба-теш аз?» Акмолинскера машиннаькъа техникум чекх а яьккха машиннаькъахо хила лаьрхІар зІамигача саго, хІана аьча цу хана къаьстта дукха эшар Дахкена машиннаькъа специалисташ. Дика дІаелар вступительни экзаменаш. Бакъда, Махьмудех студент хиланзаб. Дагалаьттар кхоачош ца хиларо йиш йохаль лелача зІамигача сагіа дис санна дет тІара къамаьт дир лоалаха ваха-ча барзкъаш деча фабрике мастер-закройщик волча Татаревич Владислав Юрьевича. Массех шера лоалаха ваьхача цунна хоуза хьалаьца моллагІа кулга говзал эша болх Махьмуда сиха Іомабергболга. Цхьан кІиргІа сова балха хьалла, нагахьа из йолх хьайна безе ца лойя, бутаргба Іа, хьлар лоалахочо тІехьара.

Владислав Юрьевича юхь йоагае ца могаш барзкъаш деча артеле балха аха воласлар Махьмуд. Деигара деига болх безалора Махьмуда. Иштта Акмолинскерча Маншук Маметовай цІерагІча артеле барзкъа даккхарь говзал Іомае воласлар из.

Кхалнеькъа гІулакх ма дІа из, яхаш хабараш дийцар цхьан юкъа цуп нохкъосташа, вима ший наькъ тІера валанзар Махьмуд. Владислав Юрьевича хийттача тайпара сиха Іомайир хІаман зем болча зІамигачо саго балха говзал. Шу даьча цхьанкха тІалот довцаш маІача наьха барзгъа даккха Іомаеслар. Ялх шера болх бир Махьмуда ший къахьегаме никъ дІаболабаьча артеле.

1953 шера Киргизски ССР г. Фрунзе баха дІабахар Долаков-гІар. Цу сахьате ший профессеи балха эттар из шига. Дукха ха ялалейба балхах дика кхетаме хилара цу городе керда хьайийллача цхьоалагІча разряда ателье заведующелла хьожавир Долаков, бакъда ший говзал йиш ца алайта декхарийла воацашехь барзкъаш доалар цо цига а.

Иттех шу хьалха веннав Долаков Грознерча «Индпошива» фабрике балда. Дукла ха маалекъа ше лакха говзал йолаш, коллектива сий лорадергдолаш болхлохилар дІахьекдар цо шеш бена хьаьнала балхаца. Шу ну хьалха Грозне керда хьайийллача модай ЦІагІа балха хьожавир. ХьалхагІа «шо балдаш даьча моттигашка санна ший дохача гІулакхашка белгалваьнилв Махьмуд цига а. Нaха бІукъожабеш гІулакх да заказах де дІаленна барзкъа тегача хана массетхакаа примеркана ахар. Укх тІехьарча шерашка цкъа мара примерка на еш барзкъа тега Іомабеннача закройщикех цаІ ва Долаков Сайхана Махьмуд. ХІакта барзкъа по дикен хоаек делга хоргда цунга барзкъа дайтачоа, модай ЦІен демонстрационни зала хьахьоклаш лола по даь барзкъаш бІаргадайначоа. Кхо шу хьалха Москве хиннача барзкъий выставка хьокха пи костюм йихьар Махьмуда. Дика оценка елар царна, хІаьта Нохч-ГІалгІайчен берригача закройщикееx из цаІ мара вацар цу выставке. Иштта дика лаьрхІар по яь костюм 1969 шера Грозне Москверча, Къилбаседа-ХІиришкахьерча, кхыча городешкарча дукхача закройщикашa декъа а лоацаш хиннача выставке а.

Коллектива сий лакха а лоаттелаш хьаьнала къахьегаш хьаворІа Долаков 22 шера. Цудукха дукха совгІатеш тІийнад цунна. Бакъда Махьмуда дешаша аьча цунна эттара хьамсерагІа дола совгІат — хоза аьча барзкъаца наха дегаш гІоадахар да.

Т. ХАШАГУЛЬГОВ.

ХЬИНАР АЙДАЬ

Хьамсарча парте XXIV съезда сийна вахте а этта, хьинаре къахьегаш я «Главнефтеснаба» Грозненски управлене предприятей коллективаш. ДІабахача итт бетта планагІа лийрхІачуд совгІа дІаяхьайта мехкдаьтта продукташ бІаьш эзараш тоннаш я. Нормах йоагІачуд кІезигагІа уж йоаграх 4 эзар тонн совгІа кхоай мехкдаьтта продукташ, 548 эзар сом ба баь пайда. Карарча шера тІадайна декхаргІдола социалистически декхараш кхоачаш дечa лакха къахьегама толамаш дахарах РСФСР «Главнефтеснаба» коллеген мехкдаьттахимически промышленность профсоюза ЦК-ан белгальнеккхай Грозненски управлени.

Темпаш лох ца болийташ къахьег управлене коллективаша. Шовшта хьалхашка латтача декхарех керттердар лархІ цар КПСС XXIV съезда къахьегама совгІаташ кийчдар.

* * *

Керттерча бохамех лоархІаш я Грозненски товарно-транспортни наливной пункт. МоллагІа ха оттарах дийнахьи буси эзараш машиннаькъа цистернаш чу тайпатайпара мехкдаьтта продукташ йотт пункта болхлоша. Итт бетта дІаяхьайтай цар миллионаш тонн нийс мехкдаьтта продукташ.

Боккха лоархІам болаш я городе меттел республике а Грозненски мехкдаьтта баш. Іура доаз бийса юкъеяккхаца болх бу мехкдаьтта базай автозаправочни станцеи болхлоша. Цар автотранспорта доагор дІакеш, автоцистернашка города, юрта предприятешта эша мехкдаьтта продукташ дІа-яла кхухьийт. ГІадвугаш да базан автозаправочни станцеи болхлоша реализаце план 4 процент тІеххоачаш а еш лийрхІачуд совгІа 170 эзар сома пайда бир.

Е. ЛИТВИНОВА.

ТАСС Іилман комментари

ЭГГАРА ХЬАЛХАРА НИКЪ БУЛЛАШ Я СОВЕТСКИ ЛУНОХОД

Еррига планета уйла юха а тІайийрай вай планета естественни спутника — Бетта. 10 ноябре сигалъяхача «Луна-17» яхача советски автоматически станце Бетта тІехен тІа кхоачаьб дІа-юха уха «Луноход-1» яха автоматически аппарат, Іилма-технически тохкамий шерра программа кхоачашбе йолаенийай из.

Укх тІеххьарча хань бетта автоматически аппараташа бутт Іомабара хІана из кхоалагІа космически эксперимент ю советски Іилмихоша. Цар программа, массаза а санна, йоккха а массе тайпара а я. Белггала бакъда, сентябрь бутт боаш «Луна-16» яхача станце Бетта тІарча грунта образецаш Лаьттан тІа яр, цхьа бутт баьннача гІолла «Зонд-8» яха автоматически станци, вай сигаларча лоалахочоа гонахьа го а баьккха, Іилман тохкамий материалаш а Беттен Лаьттанн цветной фотографеш а яхьаш Лаьттан тІа юхаяр, хІаьта, юххера а, хІана дунен космонавтика практике дукхьашха «Луна-17» яхача станце Лаьттан тІара Бетта тІа кхоачаьй дІа-юха уха Іилман лаборатори.

Бетта тІа кхухьеш дола наькъаш, хоаш ма дарра, Іилман балха тІа каст-каста «бетта кораш» аьле цІи йоаккхаш йолча белггаларча астрономическа хадашка мера дахьа йиш йолаш дац. ГІулакх кхоттад аьлча, Бетта орбита плоскость Лаьттан орбита плоскостагахьа оагІора кьинай 18 градус йІовхалгара 18 градус шелалга кхоачаш бола белггалара са хьа а хулийташ! Цунна дувзаденна, Советски Союза территоре тІара космически объекташ сигалъяхийтар энергетически аьттув болаш да эгтара кІезигагІа оагІора лостача ший орбита точкана юххе Бутт кхаьчача хана. Цу хана Лаьттанна ни са юкъера экватора плоскость йолаш Беттагахьа хьожабаьча лостамо хьахилйта са 18 градус шелал йолаш хул. ХІаьта по йиш хулийт дуккхагІа пайдана бола мукъ Бетта тІа бохьийтилга вІаштІехьдаккха. Лаьттен Бутти цу тайпара щоайла оагІув болаш хул бетта цкъазза. Цу тайппара, советски Іилмахоша бизза пайда ийцаб Бетта тІа космически аппараташ яхийтара йолча эррига тІеххьарча аьттув болашагІа йолча ха а торонех. Цу гІулакха тІеххьара яхо бутт болгалбоал тохкамий техташи торонаци лакха хьларца, йиззача боккъогІа советски космически программа «Бетта тІарча балха квартал» аьнна цІи тиллa йиш йолаш а бя.

«Луна-17» яха станци Бетта тІа яхарца дІайолалу Бетта тохкамаш деларе керда дика этап — дІа-юха ухача космически средствий новкъосталла из Іомабелта да дунен космонавтика дІаю дегІайоалаяра гІулакхаш юкъе доккха дакъа лецар. Бутт Іомабара дІа-юха уха автоматически устройстваш — луноходаш юкъеяхьаро тешшаме шерьо тохкамаш де тардуш йола районаш, дикка алсам йоаккх Іилман информаци, йиш хулийт хьякхьачa данешта обработка яра хІанзарча Іилма кердача методех пайда эца.

Автоматически луноходий торонаш эффективности белггал йоаккхий я. Цар йиш хулийт Бетта тІехен тІа массе тайпара Іилма-технически тохкамий шерра комплекс кхоачашъе. Царех цхьадарейна хьожаргда вай. Эггара хьалха белггалаха деза Бетта грунта даь тохкамаш. ТІехенк грунта кІоарцагІа довзхача тІоаннийи физико-механически лоаттам Іомабара лунохода тІа оттае йиш я массе тайпара прибораш. Рентгеновски спектрометрийи кхыча приборийн новкъосталца е, масала, къаьстта шоай тайпарча кхоачача реактивий новкъосталца автоматически химически анализ а е йиш я грунта. Бетта тІарча грунта образецаш хьахаржа йиш я хаьллача цхьан участкера дІахо а доалаш хержа ца Іеш, тайп-тайпарча дукххача, хьаьг дуккагІа долаш йолча моттигашкара а. Цу хана ерригача операцеи процессаштех лостам теле йиш я Лаьттан тІара, телекамерехи дистанционни манипулятореи пайда а эцаш. Цара могаргда чІоагІа предметаш хьалуэца, эшшача боараме кІийлен тІара хьалкъоаста а даь, анализ еча лунохода устройства чу е поменик камера чу уж дІачуяла.

Дешай шоллагІа дакъа — селенологически тохкамаш дар. Геологешта Іалаьмате боккхача лоархІаме да Бетта тІа деча тохкамашка гІоалла дух тІа а баьнна, лаьттан хьалашка Іоаегача хІемаех Іадаьмата сома тІоа Іарца юазвеина йола йоалхаме магаргдолаш тІагІоаллара кхайола формированеш хьа кийта хинай хар. Цу тохкамашка Іалаьмате боккхача лоархІаме хургья фотографировани телевидени. ХІанзарча техника, сучох, хІанале а йиш хулийт автоматически лелош йола, Бетта тІехен тІа гІолла еьнна дІа-хьа а ухаш. Бетта тІагІоалларчен иштта тІагІоалларчоа кІалхарчен тІоапашкара породай образецаш хьагулье а царна минералогически анализ е а могаргдолаш йола лабораторешт хьае. Луноходий новкъосталца алхха селенологически тохкамашца дйаха дувзаденна кагий деталаш Іомаеча Бетта топографе декхараш а. Кхыметтел эггара дикагІа йолча хІанзарча телескопий новкъосталца даьхача сурташ тІа а долаа дІамa ма дарра къоастале. Цу деталех йола эгтара хьалхара соедененг хьакхьчай космически аппаратий новкъосталла дегІола яза Бетта тІехен суртш даьхача хана. Сурташ анализ еча хана гучадьннад хьалхагІа доазанза хиина деталий тайпаш Цу дакъе даь тохкамаш Іилманна чІоагІа лоархІаме да, хІана аьлча цхьаккха шеко яц Бетта тІа хьахенначa кагийча хІамай ерригa массе тайпара формаш хІанз а Іомаь яла гаьнa хилар.

Белггала аьлча, космос Іомайрца адамаш жоп лаха гІерт вахар хьа мишта хинна, из дегІвахара наькъаш малагІаш да яхача хаттара. Цхьадолча даькъе цу хаттара жоп доалаургда Бетта тІа даьча биологически тохкамашка. ХІанзле кийчъяь а микроорганизмаш хьахаарап грунта дакъ лагаш приборо чуунзара ларда тІа тохкамаш даран шерагІча тайпара пайда эца мегаргІолаш а я тайп-тайпара автоматически прибораш. Цу тайпара прибораш лунохода тІа оттае йиш йолаш я.

ХІанз, «Луноход-1» Бетта тІа гІолла эггара хьалхара никъ буллаш йолча хана, дувцд хало да тІехьагІа лунохода новкъосталца кхоачашдергдолаш чакхдоахаргдолаш дола, беррига дІа-хьа лостамаш тохкамаши. Царех цхьадараш лоацца ІоархІа-м йиш я: гравиметрически тохкамаш, грунта кІалхара хий лахар, сейсмически бустамаш дахар, Бетта тІара йІовхала тоатолаш вулханаш хиина белгалонаши Іомаяр, дукха кхыдараш.

Вай планета спутника тІа эггара хьалхарча автоматически луноходо болх бар — из аппарат кийчъярпен хьагарцен юазенна йола йоккха Іилма-технически проблема толаме къоастаяр.

Дешде дагІаш, Лаьттан тІарча машинашкара хьадехарца дукха а дукхагІен эргашагІен дола хьадехараш кхоачашде дезаш Лунохода тайпен конструкцеша хилар. Луноход кийчъеча юкъагІа советски Іилмахойи инженерийи теркалде а кхоачашде а дийзад массе тайпара хетараш дІадехараш. Царех пхьадарех лоацца дувцаргья вай.

Керттерчарех цаІ да лунохода йозали йоаккхали, юкъеяхьача ракетни система космически аппарата тІа из дІаоттаен тІа хошийтен торо хилийтар лухьа, кхолар. Геттара дика кхетадеш да, цу гІулакхо конструктораш — луноход дьяеш бараш мел халача хьал тІа оттабаь хиннаб. Конструкце долала хІара грамм а боарама хІара кубически сантиметр а теркалье хьаш хулар. Цул совгІа, теркалде дезаш дар, Бетта тІа Іоессачул тІехьагІа космически аппарата чура луноход Іойоккхалуга, новкъарлонаш йолча моттигашка гІолла из дІайохалулгаш Іалаьмате дукха кхьдола хІамани Іалашде дезар. Луноход дІайохаллар доала хІана чулоацаш а массе тайпарча бахьанехи хьалехи тийша а да: Бетта грунта лоаттамах, дукхьаленех чакхьювла лунохода магарах, дІалелара эша ча низах, дІалелара хулача дукхьаленах, гаьна яьнна болх бубаларахи лелара массалахи.

Іилмахоша дукха да хьалхагІа лека йийшай Бетта тІехен тІа гІолла дІа-юха ахара аьттув болашагІа йола принципаш луноходий конструкцей хила мегаргйола схемен. Цу гІулакха массаза а могаеш хиннараш Іалямок сагои хьанделла дІа-юха уха механизмаш яр. хІаьта белггала аьлча: гІабоаха, тенха (шарша), кхувсалу, чархаш тІа е гусеницаш тІа йолаш лела. Бетта тІа тохкамаш дара хІана дукхагІа болча специалисташта эггара аьттув болашатІа детараш луноходий чаркаш йола вариантам я. Дукхьал ца конструктивни решени яр на гипотеза практика таллa хьаш йола «Луноход-1» хьеча хана вай инженераша хьатІаьйир а.

Лакхе дийцачул совгІа, лунохода конструкце кхоачашде дезаш шаьрлеккача лаьттан тІарча автоматически оборудоване стандарташа нийсдача цхьадолча даькъе вІалле тера дац вьнна лархІа мегаргдолаш дола дукхa кхыча тайпара дІадехараш а да.

Шоай тайпарча физически хьалешка толаме болх бе безаш я луноход. Из а кІоарта вакуум, лоххаь гравитаци, дІаьаха температурей хула дувцам, и. кх. дІ. Цу хьалашка дувцв эшай лунохода тІара системаш тешамен дикен хулга мел эІоагІа эшаш да?

Лунохода лела эзача тІехен рельеф, хоаш ма дарра, тоьал дукха кратераш, бераш, къаьст-къаьста тІой, хІаьта иштта кйттІа моттигаш а довкъаш а хилар ца белгалйоалаш я. Из долла хІана луноход кийчъеча хана теркалде дезаш дар, вешта аьлча лунохода конструкци, двигательни установка тайлен ниен дукххача хьале иштта цуй наькъа тІарча хьалашка хьежжа а йола дезаш дар.

Бетта тІехен тІа гІолла леларгйола луноход хьеча хана белггалара эггара нийсагІа йола конструкци лаха эзаш яр двигательни установка боарамаш, форма, йоэл, цкъана лаьрхІача Бетта грунта тІагІоалларча тІоан физически свойстваца дукхагІа цхьана тарлургйолаш. Бетта грунта механически свойствай юкъарчал лоаштам бустамаш дахарах хьаххьача даннеш Бетта «форда» тІехен къаьст-къаьстача участкашта йоагІаш я. Уж тоьал цхьатарра хилaро хетийт Бетта тІарча «форда» дайона шоасІоллархо тІоан структурен свойстваши цхьатарра я аьнна. Цунна цхьана тешшаме ала йиш йолаш да, Бетта тІехен тІа метеорити бомбардировка тІехь хилар бахьан долаш грунта материал хульхлар а, хІаьта иштта боссашка тохкамаш техлар а бераш дувлар а санна дола хулначаш хиина моттигаш я аьнне. Цу тайпарча даннеша хьахьокха чІоагІа йоаца участкаш Бетта тІа хилар.

Цу тайппара, дунен тІа эггара хьалхара луноход дагалдир, хьеир, Бетта тІехен тІа но болх бар эггара чоалхамагІа йолча Іилма - технически проблемай бІарчча комплекс толаме къоастаяр да.

Укх гаргарча итташ шерашка алхамле, гучох, къаьст-къаьста лардера тохкамаш даргара Бетта тІа хаддаза балхаш дарга яла тарлу. Вай планета караерзаечa хана а санна, цу хана наьха керттера гІончий тайп-тайпара транспортни средстваш хургья. ДукхагІа а иштта хьалла дарграш из гонахьара хьалаш бирса хилар бахьан долаш. Бетта тІа гІолла лелара проблема укх гаргарча хана чІоагІа лоархІаме а деи повестка тІа яьйа а я.

«Луноход-1» яхача аппарато Бетта тІа экскурсеш еча хана советски Іилмахоша Іоальча опыто мах баь баргаомаш доккха гІулакх дергда адамлеени дунен космонавтика из аргІан проблема къоастаеча хана.

ДІагІоргда шераш. ТІехьагІа иштта толаме Марса, Меркуре, Венера, гаьнагІа йолча кхыча планетай тІехен тІа а Іойоссаргья автоматически станцеш. Цар лакхашкара хьлара тахкаргья планетоходаш е, кхы а хозагІа, масала, «марсоходаш» оалаш хургІола шоаш лела автоматически устройстваш. Цхьа бакъда, наха массаза а сий деш дагалуоцаргья цаха эггара хьалха сигаларчa кхыча тела тІа яхийтаи Маьлха система тайп-тайпара объекташ Іомаяра даькъе керда оагІув хьайийлла йола шоаш лелача дукххача устройстваща юкъера ше лола эггара хьалхара аппарат. Цудухьа такая вай доккхал ду из аппарат вай эггара хьалхара советски «Луноход-1» хилара.

В. ДЕНИСОВ,
вонкагІйола Іилман болхло, технически Іилмай кандидат,
В. АЛИМОВ,
Іилман болхло.
(ТАСС).

«Луноход-1» хиа Бетта-хІа ... (схема).

ТАСС фотохроника.

«СЕРДАЛО»
2-гІа оагІ. 24 ноябре 1970 шу.

ХАЛКЪА СУДАШ

Дуьнен тIе-хьтара хьалхара Советски пачхьалкхе хьяьхча сийлахь-воккхачу баьчча В. И. Ленина Iалаьмате доккхача маIане лийрхIад дуккха а бола къахьегамхой юкъарчел доадаш суда гIуллакхаш делларa юкъеувзилга.

1918 шера парте VII съезде шен къамел деш В. И. Ленина яьхал: «Вай воаш е еза судаш. Гражданаш массава а судени мехка доал даран юкъе дакъа лоацаш хила беза». ГIуллакхаш къестадеча юкъе общественноста вакадаш дакъа лоацаш хиларах лийса решенеш тIадйергхиларих бола тешам лийрхIаб по.

В. И. Ленина указанешка хьежжа кулгал а деш, уж кхочашъеш чекх а йоахаш, вай Коммунистически парте даим йоаккхо ю судебни органий болх дIахо дегIахувлaран толашагIча тайпара хоабарaн.

Советски законодательствага хьежжа советски суд хорж хоржамаш хуле ди тIаккхочеш 18 шу даьнарча берриача СССР гражданаша, уж моллагIча расах, къинах хилар, маIа е кхал хилар, моллагIа а ды делабеш е на делабеш хилар, дешар дукхадIлезига хоеш е ца хоаш хилар, саша цхьанахьа вахаш хилар е ца хилар, социальни хьацъехьа хьаьалар, дIаахача хана по лоладаь гIуллакхаш теркал а ца деш.

Районни (городской) халкъа судий халкъа судахой хорж районa, города гражданаша массийо а юкъарча, цхьатаррарча, духхьадарча хоржама бокъок ларда тIа, къайлагIа кхаж а тоссаш, пха шера йолча хана.

Районни (городской) судий халкъа заседателаш хорж болхлой, гIуллакхерча наьха, ахархой юкъарча собранешка цар болх бечa е уж бахача моттигашка, тIема гIуллакхерчер — тIема доакъошка гучьа голосования а еш, шин шера йолча хана.

Советски законаш телхадерча къовсам а лоаттабеш, уголовни бокк бара гIуллакхаш а деш, советски судо зуламхошта таIзар даь ца Iеш, иштта уж тоабарен кхетабарeх гIуллакхаш а ду.

Советски суда балха конституционни принципех цаI а судахой шоай лоIамех Закона мара кара боацаш хилара принцип. Судахошен халкъа заседателашен гражданскии а уголовни а дешаш къестаду дукхьала Закона ларда тIа. Социалистически бокъон кхетамга хьежжа, судахошта навъа вини хургйоацча хьалашка. Судерa шоай дехкараш кхоачашдеча хина халкъа заседателаш судахочун мел йолa бокъо йолаш ба.

Къаьстта кхыча тайпара да капиталистически мехкашкара хьал. Буржуазие идеологаша кIезига йизаш тIаахийтаж капиталистически пачхьалкхен, общество вIаштIехьакхара а пуя кулгалдара а форма, цун судебни учреждений «демократел», «халкъал» хилар бахьне гIертаж. Цхьабакъда, къайлаххаьа йиш йолаш дац суд капиталистически мехкашка нах тоIабаь боахдабара аппарат, буржуазни эксплуатаце аппарат, говза вIаштIехьаьккха къахьегамхой къадетам боацаш IотеIабара герз, капиталистий хьаштаж хьалкхоабa орган хилар.

Капиталистически мехкашта судахой а дувнаш дуа заседателаш а классови тайпара хоржаш хилар буржуазена бола тешам ба судо дувцилга йоацаш цун законаш чакхдоахаргхиларан дун хьаштаж хьалкхоабаргхиларан. Англе дувнаш дуа заседателаш хьахерж шеа къаьстта волча гIуллакхерча сагo— шерифа — кинка бIаьдийча лако юкъера. Франце дувнаш дуа заседателаш кхалнех хила йиш яц, в. кх. дI.

Вай социалистически пачхьалкхеве халкъа судо чакхбоах закона тIа белгалбаь халкъа лоIам. Вайцига халкъа судахо а халкъа заседатель а волаш суде дувца бокъо йоле дешаш дувца йиш я яьнка ха 25 шерага кхаьчача, халкъа тешам болча, по лоархIаме а сийлахьа а долча суда гIуллакхе оттаве хоржача хIара къахьегамхочун. ХIанз суде тийкна дешаш судахошка цхьана къестадара юкъе дакъа лоацан ба 300 эзар сагa хинна цa Iеш бола халкъа заседателаш. Царех 50 процент болхлой колхозхой ба, 46 процент — кхалнах. Халкъа заседателех 44 процент хулашбараш коммунисташ ба.

Суде дешаш дувцача юкъе дика лувш бахаш болча наьха дерригача тIоадлашa, тайп-тайпара профессеш йолча а хана йийначе а наха, маIача наха а кхалнаха а, коммунисташ а парте боацараша а. Масалана лаьрхIа хьожаргда вай воай Нохч-ГIалгIай республикага. 18 городскойи районнии халкъа суда болх беш ва 33 халкъа судахои 2396 халкъа заседатели. Берриге халкъа судахой болхлой, ахархой, советски интеллигенце деввлех ба, царех дукхабараш шоаш болхлойн колхозхойи болаш а хинна, юридически институташ йистеяьхачул тIехьагIа судейски посташ тIа хержа ба. Халкъа заседателашта юкъе 1120 болхлои колхозхои ва, 1039 кхалсаг а, 1345 саг парте боацарех ва.

1970 шера декабрь бетта йистебоал халкъа судахойн халкъа заседателийн виналала оттаьь ха. Цунна дувзадeнна РСФСР Лакхехьарча Совета Президиумо ардаьйхад «РСФСР районни (городской) халкъа судий халкъа судахойн халкъа заседателашa аргIанна харжар чакхдаьккхарах» бола Указ. Цунна оттадаьд халкъа судахой харжар 1970 шера 13 декабрен халкъа заседателаш харжар ноябре-декабрен чакхдоаккхалга.

Цунна дувзадeнна йолаеша хоржамий кампани боккха лоархIам бола пачхьалкхен гIуллакх да. Из чакхйоаккхоаш латт КПСС XXIV съезда баха ма боаттIара наькъабехара дерригача халкъа яхь йоаржаьчa советски наькa политически къахьегамех хьинар чIоагIа айденнача хьале.

Халкъа судахойн халкъа заседателашен харжара йола хоржамий кампани — из цхьнй тайпара доло вай судашо халкъа хьалхашка отчеташ елга да. Массе а моттиге вIаштIехьаха еза халкъа судахойн халкъа заседателийн отчеташ, судий органий балха хьакъехьа къахьегамхоша еш йола ерригIа критически белгалонаш, социалистически законах чIоагIIара, судий болх дикагIа тоабара тIагрзаь цар предложенеш дерттIа терхалье а чакхьяла а еза.

ХIана массе а моттиге шерра даьржад халкъа судахой харжара кийчо елга. КПСС Нохч-ГIалгIай обкома бюроси республика Лакхехьарча Совета Президиумоси дийнад халкъа судахойн халкъа заседателашен харжара кийчо арзен из чакхдаьккхарeх дувзаденна дешаш, чакхдала дезача организационни массови гIуллакхий план чIоагIъяьй, парте райкомий горкомий секретарашa, районни городской Советий исполкомий председателашa, КПСС райкомий горкомий организационни отделий заведующешта, районнийи городскойи Советий исполкомий секретарашта инструктивни совещанеш чакхьяьхай.

Республика Лакхехьарча Совета Президиумо ардаьккхад хIара районен городен харжа безача халкъа судахой духхал белгал а еш йола районни (городской) халкъа судий список чIоагIъяь, халкъа заседателаш хоржилга чакхдахара хенаш увттаьь, дIара халкъа судера цар духхал хьоастаьь указаш.

Районнии городскойи Советий исполкомашка дIаяхьийтай халкъа судаш харжарах йола Положени хилазза аргIйоаша хоржамий документаци.

«РСФСР районни (городской) халкъа судаш харжарах йолча Положенега» хьежжа советски-организацеш вIаштIехьа а доах тIехьожам а лоаттабу халкъа заседателаш хоржилга чакхдаккхара. Халкъа судахой хоржилга чакхдоахараш а уж а. Халкъа судахой харжара йола хоржамий округаши хоржамий участкаши вай районни, городской Советий исполкомашa. Республика территорe тIа вай халкъа судахой харжара йола 33 хоржамий округи 469 хоржамий участоки. Хоржамий комиссей балха дикагIа йола помещенеш къоастаьй.

Харжархой списканаш увттас йолаеский юртий, поселкай, районни, городской Советий исполкомаш. Харжархой списканаш увттаяра боал 22 ноябрь тIаккхоачаш йистебала безаш а бе, харжархошка йовайтар духьа уж спискаш хоржамий комиссей помещенешка хьалъохка а еза.

ХIана къахьегамхой коллективашкен общественни организацешкен чакхьовлаш латт участкаши хоржамий комиссешта юкъебахийтара бола викалаш белгалбу собранеш. Халкъа судаш харжарах йолча Положенега хьежжа цу комиссешка вахийта белгалбе везз 3700 совгIа саг. Комиссешта юкъе бахийта могабе безз хьалха латта болхлойн колхозхойн, къахьегамхой депутатий Советашка хоржамаш даьча хана шоай дикал дIахьекха кхачнахи маIe цахи, партийнибараш партийнибоацараш. Районнии городскойи Советий исполкомаша болх вIаштIехьбаьккхаб хоржамий комиссеш 20 ноябрь тIаккхачалехьа яь аргIйолча тайпара. Участкови хоржамий комиссей председателашта, председателий общественни заместителашта, секретарашта дагIа хьехамаш де деза цар балхей халкъа судахой хоржилга чакхдахараш йиший хакъехьа.

Суде дувца дешаш кийси дувцара тешам бекнача наьхагара дай мехка хьалхеш из лоархIаме доле цхьа гIуллакх: судахойн халкъа заседателаши суд янза бона, дакка хIамe доаццаш шеда шах хила беза. Кхьча цахьа дешаш суле дувцаш мелаф цу гIуллакх формальни хинна ца Iеш, моральни бокъо а йолаш хила беза.

Халкъа судахойн халкъа заседателаши харжара йолча лоархIамерча политически кампанe за наьхалъалар наха юкъера политически болх чакхбахара боарамах тайше хургда. Партийни, профсоюзни, комсомольски организацей культурно-сердалон учрежденей болхлой дехкар да дика агитпункташ кийчъяра къахьегамхошта юкъе цар болх бечa а уж бахача а моттигашка чIоагIагIа агитационно-кхетаме болх боаржабара. Агитатораша, лектораша, докладчикаша къахьегамхошта шерра дашха деза Советски Конституция, Советски суда вIаштIехье толашагIа хилар, парте XXIII съезда решенеш кхоачашъяра КПСС XXIV съезда дена ма доагIа наькъадехара хьакъехьа мехка, республикана хьалхашка латта декхараш. Лекцешка, беседашка, докладашка сийрдадаха деза вай пачхьалкхен арахьарча а чурча а политика хьакъехьара дешаш, партен правительствен дерригача дунен тIа машар, халкъий кхерамзле чIоагIъяра деш дола гIуллакхаш.

Социалистически законность дIахо чIоагIъяра, граждани бокъонаши хьашташи лорадара партен советски правительствен ду гIуллакхаш шерра дIадовзийта деза, хIара граждани шин пачхьалкхен законаш кхоачашде, тешаме къахьеги къахьегама дисциплина йолаш хилeн, социалистически цхьана бахара бокъонаш сий деш хила, социалистически доалахье лоре а чIоагIъе а декхарийла ву советски законодательство, СССР Конституце дIадедараш дIадовзийта деза, къахьегамхошта дашха деза партен Советски правительствен хьалхашка оттадаь вай мехка зуламаш дари общественни порядок телхдари пачхьалкхен органаша а шерра общественность а цхьана низаш тIаахийтарца хьалхагIа ходам боллаш хIезигдара, тIаккха диза дIадахара хьакъехьара доккхий декхараш.

Г. СКЛОКИН,
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь.

Толаме къахьег Дальни Востокерча чкъарий доахарашa. КПСС XXIII-ча съезда директиваш кхочаш а еш, «Дальрыба» водлентиво дикка лакхбаьб ди тIа лелача чкъарий консервай заводий низ. Продукце ассортимент хIанзале а консервай бIаь дIерал тIехьаьний.

Шу чакхдалалехьа плана совгIа консервай бIаьш эзараш балхе хургья Дальни Востокерча чкъарий доахараша мехка.

СУРТА ТIА: чкъарий дикка йоагIа ди тIа лелача «Василий Путинцев» яхача завода мотоботаш. Завода коллективо укх шера консервай ворхI миллион гергга бапка арахейтай.

Ю. Муравина сурт.
ТАСС фотохроника.

ТХА ЛОАМАН КОЛХОЗЕ

Вай партия советски халкъ хьинар айдена накъадехх аргIанарча КПСС XXIV-ча съезда. ХIара керда съезд хула за хьатIахкоачача хана шоаш хьабеначa наькъага юхахьоалаш, карагIдаьнараш белгалдеш, кхоачамбоацараш дIадахара низ тIабохийтаж оалаз а предприятей, колхозий, совхозий коллективий. Из деш да хIана тха колхозхой а.

Парте XXIII съезд хинначул тIехьагIа духхьал тха боахама производстве хиннача хувцамашка хьежача кхоачамбe укх тIехьарча шарашка шерта юрта боахам айбара даьй иштта шийси хиннилга кхетадаре.

Дукха дика хIамаш карагIдаьнад тхоца тхьой боахама экономика айча, колхозхой вахара хьал тоадеча. ХIанз тха XX партсъезда цIерагIча колхоза экономика дерриг доакъош рентабельни да. Иштта укх шера 200 эзар сом цIена пайда баьб цар боахаме. Кiа дохкарах 38 эзар сом кIада сала, дIаьта шекара свекла, гекараш, хьакIаша, тIьаьнка 64 эзар сом дениаь. Цхи шу хьалха геттара чIоагIа за деш хиннача хьайбай боахамо бенвоб укх шера итт бетта боахамо бахча берригача пайдах кхачен совгIа бар. Цун боарам 120 эзар сомага кхачаб цу шера.

Иштта пайда хургбалар боахамо продукцеш дIадодар чухьялия а дIакхаш юрта боахама культурай хьувкъам лакхбеш тха хиннила дешаре. ДукхагIа дика баьнвй колхозай хьайбай продукци а. Цу дерригe йиш хилийтар тхога пятилетка хана хьалха кхоачашъе. ХIаьта юбилейни шера хьокхаш укх тайпара даллу дохкара план 147 процент кхоачашъяьй, тIьаьнка — 137 процент, дуаа — 135 процент, шура шера кхаьшa шена совгIа ехай.

Дуккхача колхозхой хьинарах хьахинна хIама да из. ХIаьта из бераш доакхача керттера дакъа хьшар тха малкаша. Царех а итт бетта ше лелабеча хIара IеттагIара 2100 килограмм шура дьакха Алмадова Яха, хIара Iеттагара 1900 килограмм дьакха Ахмадханова Аминта, тIьаьнка кхелеча звеньона кулгалду Решедова Айшат, боцалараш лелалеча звеньона керте латта Абдулханидова Айна, кхаш лелаечa бригада бригадир Якубов Саламу, кхьыбараш.

Укх шера за бала хлат дохкара план шоза совгIа чIехкхоачайнйир колхозо. ХIаьта тха цхаш лелалераша сурахь дув хлат лийчача 806 гектарах хIаране тIара 29 центнер хлат чудера. Хий ца дохкача даьтапка кхедьдар ма. Цу тайпара даха хьувкъам тха боахаме хьалха цIаьнха а кхебаш. Пятилетка дьаьлагIча шера кхебаьчух 9 центнер тIех ба из. Районе а белгалйоалаш дика хьийкьар хьяжиIаш Лоамиен Iалас кулгадеча звеноу. Плаьах дикка тIех ахкар цар уж.

Тешаме ларда елай боахама механизатораша тIадоагIача шарачa хьувтьана а. Дацхача агротехнически бараме лоацача хана ялата лаьрхIа 750 гектара тIен хьайбаш дрдаже 300 гектара тIех гурахь ве культураш дIайийнай цар. Укх деношка ахка дахнахд бIаьсти культураш дIаюргйоза лаьтта а.

Дукха производствени а бытовой а объекташ хьаьльй боахамо укх тIехьарча шин-кхаь шера. Укх шера боах бе йолоенай колхоза баьцадараши сеже чакхбоаха нах. ХIанз цига къахьегаш 120 кхалсаг а. Цу цехе кийчъе компоташ, соках, хьоги вай мехка дукхача городанка дIаухийтa. ЧIоагIа дукха къахьийгаь из дерда боах итара хьалха бе эттача кхаланьха балха говзал лакхъяра консервни производства йоакха опыт йолча мастера Ахматова Маеуха. ХIанз цу балхан дика из йоалаш бола иттыш мастерий хьалхеийнаб пене.

Из предприяти болх бе йолаеш пхий шу, мара дене а хIанзe боахама рентабельность айча дикка дакъа даьнад из. Итт бетта 125 эзар сом цIена пайда баьнаб боахама цу цеха продукце.

Иштта хьалъьй боахаме заха лаьрхIа кхо помещени, кастта йистейоалеиддаргьи цоa тIаргa салхазараштa лаьрхIа цхьаьнна а. Хьайбаш лелаеннй дезал хIанзe керда хьадаьча лерь цIагIа бакаш ба. Цар салоIача цIагIа телевизор, приемник а, кешa керда журналаш, газеташ хул.

Эргаоалаш латт тха колхозхой бахача юрта сибат а. Колхозхой чубала цIенош керттерча дакъе оттача хиранхах ях да. Колхоза чотах 17 километр йIаьха водопровод йиллай. Керда хьалъьй баци, цига а парикмахерски. Цхьан дешаца аьнча, культурно сахаIара мел шиа хьалаш кийчдьа тха къахьегамхошта.

Дахо йоазача хана шоай боахама экономика дегIайоалaьра хьинар кхоергдонаш бац тха лоаман колхоза къахьегамхой. Из царга дайтора мел еша хьалаш кийчдеш а вай пачхьалкхе.

А. ВАХИДОВ,
Шалажа района XX партсъезда цIерагIча колхоза председатель.

67 ЭЗАР СОМ КХОДАЬД

Мухь дIа-юха кхахьара 11 бетта задани ханал ши кIира хьалха кхоачашъяьй «Грознефтехимзаводы» объединене автотранспортни контора коллективо.

Бутт чакхбаллалехьа кхы а 20 эзар тонн совгIа мухь дIа-юха кьоргба. Цу юкъа къахьегама овсарле 10,6 процент лекхъенай.

ХIаман кхомбара даьъе а дика толамаш даьхад. ХIанзале 170 эзар литр бензин кходаьа транспортникаша. Ерригача автопаркана цхьан дийнахь болх балла да из бензин. Планал совгIа баь пайда 67 эзар сомага дIаккхоач. Коллективе къаьстта дика къахьег нов. Пальчиков керте латтача шолагIча гаража болхлоша. Царна юкъе а белгала ба водителаш ии. Сумцов, Родионов, кхыбараш.

М. МИХАЙЛОВ.

ГРАФИКАЛ ХЬАЛХАБУВЛ

«Малгобекнефть» НПУ мехкдаьттахоша съезда хьалхарча вахте лакха хьокхамаш доах. Из хьахьокх уж графикал кхе ди хьалхабувлаш хьабоагIаш хиларо.

ТIехь-тIехьагIа лакхлуш йоагIа овсарло. Масала, соахк укх ханаца кийсича мехкдаьтта 2,3 процентa, газ 32,9 процента духхагIа йоакки. Мехкдатьтех газ мекхарга дIабода мах а дикка лехбеннаб (1,6 процент). Цул совгIа 2,5 миллион киловатт-сахьат электроэнерги кхоьй. ХIаьта плана йийрхIачух совгIа баь пайда 348 эзар сом да.

Творчески а дика къахьег мехкдаьттахоша. Цар кийча а еш мехкера рационализаторски предложенеш балха юкъехувл. Ши бIаьннаш совгIа предложени юкъейнхьай. Цар экономически эффективность 694,5 эзар сом да. ДIахо йодача хана кхы а овсарегIа къахьега лерхI мехкдаьтта доакараша.

М. ЛЕВИН.

ПЛАНАЛ СОВГIА

Гудермеса района «Дружба» яхача совхоза йиъалагIча отделене свекла лелараш юбилейни шера хлебаьча хьувкъама тIеххьара тешнаш чуэцна ба. Дукха звеноша плаанагIа доагIачул шоза гаргга дукхагIа жерa овлаш чудена. Калмаханова Адама кулгалдеча звено укх шера 60 гектара тIа хлельяр шекара свекла. ХIара гектара тIара 350—400 центнер жерза овлаш чукхухь цар.

Царга кхоаччаш лакха хьувкъам хлебаьб нов. Юсупов керте латтача коллективо а! Плана 195 центнер хинначa хIара гектара тIара 300 центнер шекара свекла яьннай звенона.

ХIамазе плаьнал совгIа 1400 тонн шекара свекла заводе дIаэзай цу отделенеe кхашкара.

Свекла дIахо а йохкаш ба болхлам.

В. АСТАХОВ.

ЭНЕРГЕТИКИЙ СЕМИНАР

ГуйранIен сезон тIакхоачаш латтаь хиларна дувзадена «Грозэнерго» РЭУ энергосбыто Нохч-ГIалгIай Iилманетехнически пропаганда Шеина цхьона лаьрхха йола аргIанарa семинар йир укх деношка. Семинаре дакъа лоацаш хиннараш республика керттерча предприятей энергетикаш бар. Берригаш а 130 саг вар уж.

Гуйран-Iен сезона энергосистема кийчъяла езаш хиларах духьалийсдала тарлуча халонех лаьца дийцар семинаристашта «Грозэнерго» РЭУ управляющо Г. Т. Лихачева. Цул тIехьасIа къамаьл даьча Грозненски мехкдаьтте института воккхагIвоалча преподавателa Д. А. Башировa лоархIаме дор хьоахадир. «НГI АСС промышленни предприятешка электроэнергех рациональни пайда эцар» темах дар цун къамаьл. Энергосбыта директора нов. Яковлева эгара тIех энерги эцача промышленни предприятех дийцар. ДIахо семинаре къамаьлаш дир «Сунжанефть» НПУ энергетически цеха воккхагIволча инженерa Н. М. Кобелева, Грозненски светотехни завода керттерча энергетика Д. Ф. Секретовa, Грозненски трамвайни управлене энергобоахама керттерча инженерa Г. М. Горюнова. Шоай предприятешка энергех рациональни пайда эцарах энергоснабжение гIуллакх тешаме лелаераш йола опыт йовзийтар цар семинаре ладувгIаш хиннарашта.

Ф. ЕСАУЛОВ,
Грозненски электросбыта электротехнически инженер.

ТОАЮ ТЕХНИКА

Къапкарa балхех мукъаеьнна техника гоз а ца еш ремонт е мастерске дIаоттаю Наурски района «Калиновский» яхача хомсаш лелаеча совхоза механизаторашa. Укх шера йиъалагIча квартале графикагIа 28 трактор тоаь аикха езаш ба укхаза. Цу гIуллакха къалхе а кийчо еш хинна боахаме. Балха графикаш оттаяьй. ремонт еча лакха говзал йола механизаторашa хьожабаьб. Хьалхе а оацагIбаьинабар боахама специалисташ техника тоаь яккхара эшаргйоал запасни оттхалеш Iалашъяра. ЧIоагIа торкаш тIабакийта леладу укхаза техника кхерамзлен бокъонаш кхоачашъяра гIуллакх а.

Ремонташ балхех дика ка йоалаш ва тракторист Ермолаев Александр. Ялх шу да из шийна трактор капитальни ремонт а дIеца оттаю. ХIаьта а даим балха кормаш тIеххоачашъеш хьавецав из. Ший агрегата по дерттIа доал деш къахьегрйх дукха довгор, запасни оттхалаш кхоньйи боахама нов. Ермолаева. ХIанз шийи трактор тоаь а ваьнна вовкъостaшта гIо деш ва из.

Тешаме кхоачашду ремонтни балхаш боахама слесараша Рыжков Петрей Шевлов Владимирей. Дукхача хана деиз техника тоаеча къахьегаш хинна уж, цудухьа цар тоаь оатхал эта йоаш.

ХIанзале боахама мастерскера мел эшар даь 20 трактор арахийнай. ХIаьта еррига техника 23 февраль тIаккхоачаш тоаь аикха дага ба укхаза.

Л. ГЕНЕРДУКАЕВ,
«Грознио» объединене инженер.

ДИКА КЪАХЬЕГАРАХ

Укх шера чIоагIа яьтув боалаш къахьийгад Грозненски районе 1-ча Мая цIерагIча колхозе тIара валхазарешa лелаерашa. ДIадахача бIаьрчача шера цар Даьхенга дехкадар 6177 эзар фуь. ХIаьта укх шера дуккхьа кхаь кварталах 7134 фуь дIаденнад цар шах беча организацешка, дIаьта шера плана а 6850 эзар фуь шера дала дезаш бацар уж.

Дукха ба колхоза фермана тIарча валхазарашта дика гIуллакх воаттаю хоаш бола къахьегамхой, хIаьта царна юкъе а белгалбеха бехаш дикха къахьегаш даьхад нов. Курносникова Серафимаси. Шера плана совгIа иттзаш заирани фуаш хьегуддаьа цар.

Х. ИСАЕВ.

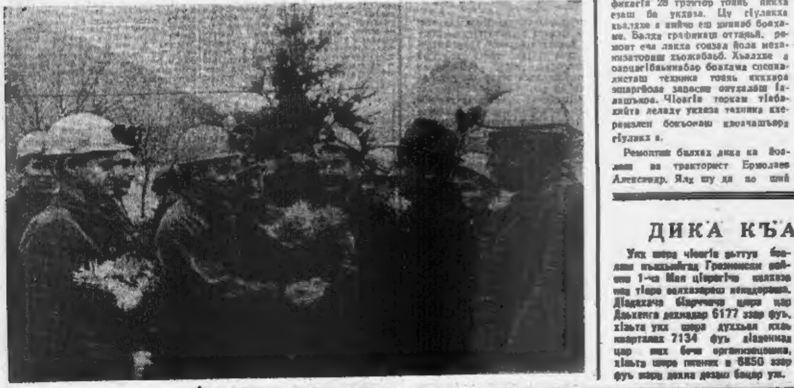

ДОНЕЦКИ ОБЛАСТЬ. Къахьегама керда шу дIадолаьдаь «Бутовка - Донецкая» яхача шахта коллективо. 1970 шера плана чотах кIоввд етта эзара тIехьара ватогнетка хьалгIаьйккхой. КПСС XXIV-ча съезда сийна къахьегама вахте а етта, планал совгIа кхы а 60 эзар тонн кIор бикха лаьрхIад шахтераша.

СУРТА ТIА: шахта начальника В. М. Савича лаькъале цхьа цуй бригадана горняки толаме юкъа домие дакъа лаьца воле очистной балха забоя дикагIа болча бригадирех цаI А. Т. Кошкин.

С. ГЕНДЕЛЬМАНА сурт.
ТАСС фотохроника.

Торонех пайда ийбеш

Гудермесски райпо коллективо юбилейни шера план хаьал хьалха 102,5 процент кхоачашдьина, даш деннадир. КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Пасьмо тIа белгальяьха мероприятеш лаьрххIа оттадеча планaгIа болча юкъе а кхухьаш 2,5 эзар сома средствашkхе доаша социалистически дехкар тIайийнар райпо болхлоша. Нагахь санна тIенараш кхоне лелайой, товарни боахамд бола боагIача тайпара вIаштIехьбоаккхе, кхыбараш дойя, шеш пайдане да дIаккхетавир шевар райпо кулгалхоша. Масала, дуккхьал цхьан транспорта бола дерттIа вIаштIехьйаьккхача хулаш бола пайда а боккха ба.

ТIайийна доккхагIдола социалистически декхараш организационно - технически мероприятеш йизза кхоачашъяра цахадиаш тIахьожам лоаттабу райпо правлене. Массаза хьалхарча плане увттаду тIадилла гIуллакх хаиначен техшашен чакхдаккхара бехктохкаш лакхбара, къахьегамен производственни дисциплина лаккъара лелаш. Цудухьа доалаш дола толамаш а еш йолча йоакхонга хьежжа да. Масала, товарни продукци йохкарa 9 бетта план 103,4 процент кхоачашъяьй. ХIаьта задавех лийрхIачул совгIа баь пайда 5,2 эзар сомага дIаккхоач. Иштта харгa дIададар а дикка доахаьд.

Дика толанаш даькад общественниц кхача кийчбеча а. Задани 105,2 процента кхоачаш а еш планал совгIа 13 эзар сом пайда баьб. Ца доагIа венаш юха оаараь 11,1 эзар сома тайп-тайпарча продуктай, кхьийоача беллаий дикал лакхьяра чотах 621 сома пайда баьб райпо болхлоша. Иштта кхача наьккашка а 8,2 эзар сом кходаьа. Къаьстта дика, овсаре къахьийгар райпо кооператораша III кварталах. Социалистически къахьа итогаш аьчул тIехьагIа потребкооперацеи гостергтовлен болхлой союза ЦК-и Респотребсоюза правлене карара кара чакха Шe байрахь елар Гудермесски райпо коллективана.

Боахама доагIаш дола шоай дикара хIанай кхомбараш хьурмат дараш тIехьарча кьоасане дикка дакъа лана лекхарийла я общественно - массови тIахьожама органаш. Толамашта далла кийсхуш дола цхьадола кхоачамбоацараш дикагIа дIадоахалургда, нагахь санна цу гIуллакха массаза сагота хулe. Ала деза, цу дабье тIахьожама - ревизионни, кхача комиссей балхага дика хьажац райпо правлене, кхоачамбоацараш дIададара тела замечанеши предложенеши еззача тайпара къестаеш. Иштта кхоачамбоацараша ниеъарле ю мара кхы а овсарегIа хургбар къахьегам.

Заготовительно - сбыточни база коллектива къахьегамах къаьстта ала иев. Заготовительни оборота плана 2330,2 эзар сома вара йоашача 2734,9 эзар сома кхоачашъяьй база болхлоша. Иштта толанц кхоачашъяьй валовой товарооборота план а — 114,9 процент. Пайда барен кхомбарех заланеех а дика лархIабаьб.

Юбилейни шера тIайийна доккхагIдола социалистически декхараш шие шера плана 1 октябре кхоачашъя а аьнна хIанз тIадоагIача шера чотах къахьегаш я база коллектив. Овсаре къахьегарах Респотребсоюза потребкооперацеи гостерговлен болхлой профсоюза обкомоe карара кара тела Шe байрахь хьехаьй бар болча коллективана.

Парте XXIV съезда къахьегара совгIатаьнна накъабахара лархагIдола социалистически декхараш тIайийнад райпо болхлоша. ХIаьта уж кхоачашдара йолаш йолаь торонаш совнагIьяьла хьа а хьег.

Д. БОНДАРЕНКО,
НГI АССР Респотребсоюза аргатдела начальник.

ОЧЕРК

ДЕГО ЛЕХАР

ЦУ ЙОККХАЧА цеха сег юхе гӀоьла тӀехволлаш хилча а из жалга, фу деш ва хьожа дог доагIа. Цхьабакъа, ер шеш шиъ станокаш мара цу чу ххы хIама доцаш санна, верриге балхах чуйнаш. Шорттиге дIа-юха ух. Цхьан станока юхе дукха датташ. ДIа-юха вахее в аладенье станок а сой, хIаьта малх но къегга цу чура хьаьвкха охтхал пуш бе йоаллаш хул. БIаргашта юхе хьатIаеча я ца тоъаш шиъ лакха дегI IотIа а дерзадийя кIантIайог хаш хьийжа а хьийже юха дIа-чуоттаю цо из, тIаккха шоллагIчу станока тIа вода.

Хьона дезача, чIоэтIа кер чу дешача, хьа сина дIакйнача хIамо иштта кIалоац хьа уйла, хьетам. Хов сона, цу хIама со бIарахьежаш латтача дIакпигча сага доккхал ду ше беш бола болх шийга кхачерах, шиъ культашка «ладувгIача» чоалхаперча стенокех, хIара дена шиъ дог гIоздоахача бахха моттигах. Оала дика хуле шератIа дIа-юха лерже, лахкагIа, беркатегIа хул га. Иштта бахха моттиг Iа дикагIа, тешамегIа ме делаю дикагIа доал сага сий.

Уж уйлаш дагаухаш со латтаче в цу хIемигача шестеренкай тув уратIбахар. Завода пенех в тхоьмах е доахкача доккхийча корех чухьежа мальха хIанараш леоо цу тIа. Дикь — цхе тайпара в уж шестеренкаш. Бера бе йолхаш дукханахьа гIолла чакх а яьс, кхыча паччахьалкхенашка дIавхийта электросверлилкаш хIашагIьехкача экспортни участке бегIача мехкарашка кхоач уж.

ТIаккха саккат волаш в хиве, уж хьаль кулгаш долча юха мел гIоргья царех, аьшиъ хетий шоьча? Цох хаерам бщ. Цо деттача кулгах а хоерга из-м. Цхьан йоIа хьатIа а ена бога кхд синца йоача хIамаш чу дIечу в хьекха из кьега кушка дIахьоча хана гола техно сох хьатIаьенача цар мастера Измайлов Мусас: из кор-жаш дахьтарра хьал а шйна уж цо дIа хIама хоа хой хьоца?» — аьниа. Сей секкетаще в белаш зэвр ах. «Шийха в на хойташ цуя болх тоххаш тхо хьадоагIа во шн — ххо шу ве. Цхьаккха гIалат корадаьлаш Яххьийгара. пейзане иц аьние цо ь оатхал цуна юхеина дага дагIаш сонеь, — аьшр мастера.

...Болх хоржаш в ши-шийне бевал хорж хIара сего. Экаж-Къонгий юота цхье хьайнйлла хиннача кирпиткаш еча цехе сайна Эннижев Яххья зтара хьалха бIаргайнача хана, на шиъ професси лепа ваьиная кхаш зар со. Бакьъа, дукха ха чалелхьа комбайна тIа вагIаш вайра сона из.

ХIана в цунна бIарахьежаш латчаш. из уйле хьуаз со вечте чу: улхаза социальйий — хьогI вахаро Яххьйй компасе стрелка? Иштта из

деце сехха сутара, ральза волаш, кадай деларгдацер цуя кулгаш, аьина чет. Цу тIа цо укх цехе бехача цаьхьо а хьахьоих из-м.

...ХIаьтта хьахулаш мара латтецар Назрана къоача промышленноста дог — «Электроинструмент» яха завод. Хьальяь латташ из хилча а, цу чу болх хьабе гоьвал йола нах боишш ка яр из. Тхо Iомадеча могаший, ахаш, кхашкара а фермашкара а хьаьхе болабелар ахаркой а хьайбаш леладерша а. Эниев Яххьа а вер цкона. КIезига — дукха техника харах оэабезам а беш дIакйнар из дерхие.

Город Выборге зубофрезерни станока тIа болх бан хиикка собзел а Iомаяь цIа вера Яххьа. ЦIа воагIаш дукьела читтар керла йоккха завод. сийоза цехаш, шиъ цIена станок. Бакьъа. цIа кхачача цох тIа хилар. Детта а доттаналь дар завода пенаш, яьсса но цехаш. Юха а дукхьале хьекхар Яххьийна доцоча цлата кхаш. вьха дала хьаргIиш тиьам санна Iаьржа лаьтташ. А. кIаьхле цу беззам йоецача моттиге тIаккхачарах дагадеха хIама мара дацар из-м. ХIаьтта ше Iомаьшка профессех Яххьий дог вижхийта дукха хIама дезар.

Мастерок бе а елле завод хьалде эттар Яхьья Iей. Кхычехьа бе болх бояцаш, кхийола говзал йоарцаш валхацар цига Яххьа. Дец чура цхьа шиъ тайпара иня, белам бар из пигара дIа ца вахийтар.

Дукха ха чалелхьа ерратача шиъ ховалия, кIаштIордаьна пIечоуша, кьовача гаькаша Назрана йоккха цхьа машинг сийрда в хьакха бола бе йолесдар йоккха завод.

Яххьяс доьхкал ду, шиъ цIа, шиъ ков санна летт цунна из моттиг. Смена чакхъьяче в ше болх беча кулг детташ воаллаш хул. Массе хана цIена, бахха кийча в цуя зубофрезерни хко станок. хьаьнка

тIа пхьаттара болх бе кхуз нуп. Заводе дукха беш цуя но санна оэсарал дикка йола нах. Шиъ клейно в Яххьяй. Цхьа хьомаш, из тожмаш чакхйоал цуя продукци массайолча завода участкашка.

Шиъ професси езарал, цунна бехан хиларах тоъам хилаш цуна. Цуя къайленаш шийна дикагIа йовзартйола оагIуз лех цо. Бийсех деша в уаш итт класс а тIаккха хIанз техникуме е институте вахха уйла йолаш ва.

— Из тIехьагIа хургдаца хIама да, — ях аз Яххьайга. — хIанз хьай говзал лаакхьара фу ду Iа?

Кисара блокнот хьал в лаьнкха еш мел дийшача техническа литература списох хьахьекхар цо. Из йоккха яр.

— Са профессех йола литература чIоагIа кхе ва. — аьлар Яххьас, со цо уж дешарах в доккхал деш латташ. — Хала ве лакха, Орджоникидзе в Грозне в вахача книжни тиханака из волаш цIе вагIаш. Киевера ответ денал, оьца очереде дIалазваль хьо лахьа, Ленинградера дарга хьежаш ва со.

Шоэй завода библиотеки настоящ кхыл Яххьа. Хов станочника: хIара шере эогавал, чоалхаесIа тул производствени процессаш. Iулмо органех завода вахар. ТIаккха тIехьависе йичи из. «Вайда» къаьжерча зналой «цухьа». Цо мел дешача хана хьехархо тула сох, дешар дутташе а хьехархо хилар доа кхача деттанца хоттадеша ва техникарча производственна вахар а. Из бевьлар Яххьас массаза кер чу драттару.

Кастчаста хул со из чолга цеке. Дукха ха йоашаш бухар в вийрза шиъ станока кIал йоаллача цхьан аьшка ядгашка чура хоенгише дощо гIуч мо хьегга пхьа хIама хьайбеш из весаллац тIа кхачиьр со.

Сийна IажагIа бос бола машина дальтта Iоухар вIелгашта кхьа гIолла. «Ер аз цхьан сменагIа дахкхиа доцуь да», — аьлар Яххьас вела а хьежа.

Уж да шестеренкаш хьаси нергаш йолаш хьаувла хьинке буртелгаш. Аьнк кхохка па лаьийта, станока аттагIа хилийтара дIатIаеттача машинаьтта кIежо шийна дIакхухь уж. Яххьас станокашта цхье кьелгаш а оттаяь «сикъьарйъ» санна хьалуш. Дальтта цIеи а душ дIахо ух. ХIара сменагIа цхьанна килограм хилал «доцуь» складе дIачулу цо.

— Пайха боахаш цхьаккха хIама доа хургдац цуя механически цехе-м, — аьлар аз Яххьайга, цо воахаш чу хьахьекхача аьшка бIара в хьежа.

— Хьежача, тешача хIанах хьурмат-ве навкъан корадоагIара доалаш цхьанкха производства яц, — аьлар цо. — Гой дIа саьн чу боага электрически дамналг. Хьаика еза дийнахь цо ду сердал, малаз из сегар? — аьлар цо цIаьхха цуя аIелг тIа в хьекха. ХIанз аз кIайодертьа, кхоачн кхыча йолевтьа, тIаккха юха а йиш а скиз хIара йоагарть».

Дог лазачора хьамаьл зе водаселар Яххьа. «Нагахьа санна, — йоахар цо, — укх цехе а заводе а дийнахь яьсса мел кхоатеш йолча станокашка, ца яхача хиш йоага-ча лампашка цIа мел йола электрически зверга дIалаьркIача тIеча хьала цийон хургьар».

Цу хана хьатIаевера термоцехера цхьа зIамига сег. Из бIарга в вайна, аьлар Яххьас: «Тоьаргье ахкар пехо-пайда боацаш йола электроэнергия».

ХьатIаьена Мальсагов IалихаиI ше а вер цу доша уйла кхоа тара.

— Делкьийна хIама зла волхача хана цаттахье мара цишкаш дIайоаш оаха. — Уж юхи йIоатье па еэаш аттагIа за иштта. Саттота кIайе еэаш оэтхазаш ца хилча я йоаш. Дишлу тхо, — аьлар цу зIамигача сега.

— Бахьйоах Яххьас, — аьлар IалихаиI — Мел зе ду тха цехо завода. Б оршк в тха цече. ХIара шишко делкьийна тхо хIама зла захача сахьота тиьаь итт-итт кирловатт энерги йоаш зехьа.

Нийса луг болхлой. Юкъ-юкъе деча тохкамех. доахача бетнах дукха эогалалаш гIулакх. ХIара подразделение, участко, станокий группо мел энерги еттье ботта, цох пайда боацаш мел йоа хоьйгдолаш система яш заводе кIаштIехьаньякха. Нагтахьа мара счетчик бIарсгаш цехашка.

Завода электрикашта, инженерашта, эттара хьалха экономиштаеште уйла е хIана да из. Яххьай предложени а гIоргья аьнча тет нох лаьца дуздаргдолча деше юкье.

Сурта тIа: Я. Эккаев.

М. ЗАНГИЕВ.
И. Плиева сурт.

САНДРУЖИНАЙ ЯХЬАШ

Къаьстта хоза яр В. И. Ленина цӀарах майда 21-ча ноябре Iуьрийна. Санитарно - оборонни кIийчоа районни яхьашка хьалхара моттигаш аьхь санитарни дружинаш яр укхаза КПСС XXIV-ча съезда хетаьча шоай 1-ча Республиканска яхье гулбенна.

9 сахьатта 30 минута яьлча яхьашка хатьа лоаллаш йолча санитарни дружиний торжественни линейка хьелл Республиканска Цlеча хlарга комитета председатела Албогачиева Махьмуда Марета.

Гулбеннарешта хьалхашка хьаьнал дар запаса подполковника цох. Самодкос.

Яхьашка дакъа лоацаш йолча 15 санитарни дружини къаьхьох санитарно - оборонни кийчо шоай гойт яьй. Санитарни дружине дагьаллоацадий цIерашь шоай балхаш хьадовийтаьа пенгастаца, альбомаш, молнеш, хьалха кхочача цхьашка дакьа совгIатац да хIара совгIатаьа.

Яхье хьалхара моттиг НГI. АССР Цlеча хlарга республиканска комитета карара кара тела кубока йоаьхь Октябрьски районна «Нефтехимавтомат» санитарни дружинас.

ШоллагIа моттиг республика Цlеча хlарга республиканска комитета карара кара тела кубока Сийлен грамотен хьоалаш Грозненски районна 15-ча шурий санитарни дружинанна, кхоалагIа моттиг Сийлен грамотен — Заводской районна ГНПЗ санитарни дружинана.

З. ГАЙСАНОВА.

Дош дувц пенсионераша

Заводской районна № 1 йолча домоуправлене болх беш я персональни пенсионерех латта цое, къостий суд. Председатель ва пенсионер и. Афанасьев. Керда состев в керда болх бе йолаеппача укх шин бетта общественни квартирах харцахье пайда ийвара иттех жалобига хьежай из. Цул совгIа бонякха хьетама болх а бу суда члешашта бахача мала юкье.

Масала, укх дешошка судо йийнар цое. Маньков шиъ долдахонча цоа. Мудаеттиовдйна аьль жалоба.

ДIахо йоача хана бартбоиш дахарела аьна царгара дош хьаьниллар судо. хIаьта боккьоаш телхаеш моттигаш кхы яийслой. уж телхаеш квартирера ярадоалликхарахилар дIахайтар судо.

С. КУРКИЕВ.

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоллая Грозни кхаьла, лоадама йоачан а йоацаш, малхбузехьера гIийло, гIаьхкхача боарамга кхоачаш мух а хьекхаш ха хила а, фегара температура республике гIолла 6—11, Грозне 6—10 градус йIовхал йоацаш хила а тарлу. 25 ноябрера 28 ноябре кхаччалца кхаьла, юкъ-юкье сеха а екхаш, лоадама йоачан а йоацаш, пхьаццайолча моттигашка дохи а доаллаш, чаьда лостам боацаш гIийло. гIаьхкхача боарамга кхоачаш мух а хьекхаш ха хила а фегара температура бийсашка 4 градус йIовхалгара 1 градус шелалга кхоачаш деношка 6—11 градус йIовхал йоацаш хила а тарлу.

Метеостанци.

1966 ШЕРАРА ПАЧЧАХЬАЛКХЕН ЧУХЬАРА 3 ПРОЦЕНТ ЙОЛА ЗАЕМ

1970 шера 16 ноябре гор. Одессе лоазарча хкаж бенача 35-ча тиража.

СПРАВОЧНИ ТАБЛИЦА

Заема ерригача тхьа кхойтте разрядаьнарча серейн облигацийи укх номерий бенаб кхаж:

Серей №№	Облигаций №№	Бенача кхажа боарам соманца	Серей №№	Облигаций №№	Бенача кхажа боарам соманца	Серей №№	Облигаций №№	Бенача кхажа боарам соманца
100099	1—50	40	136259	1—50	40	157395	46*)	500
100304	44*)	1.000	136502	1—50	40	158910	38*)	500
100910	23*)	1.000	136731	42*)	500	158832	16*)	1.000
101220	32*)	500	136986	20*)	1.000	158843	43*)	1.000
101297	1—50	40	137161	1—50	40	169041	23*)	500
101810	50*)	500	137714	1—50	40	169067	37*)	500
102027	37*)	500	139576	33*)	500	169236	1—50	100
102545	27*)	500	140284	22*)	500	169734	36*)	2.500
102647	1—50	100	140860	10*)	500	170410	44*)	500
102675	01*)	500	141009	19*)	500	170841	09*)	1.000
103498	35*)	500	141015	35*)	500	170858	25*)	500
104305	31*)	500	141189	42*)	500	171311	1—50	40
104331	01*)	500	141530	50*)	1.000	172265	45*)	500
104336	14*)	500	142467	28*)	500	172850	1—50	40
105654	34*)	500	142898	35*)	500	174189	08*)	1.000
107205	1—50	100	143008	07*)	500	174236	28*)	500
107726	49*)	500	143235	1—50	40	174293	1—50	100
108640	1—50	40	143412	33*)	1.000	174591	1—50	40
108820	24*)	500	144557	1—50	40	174788	1—50	40
109024	22*)	500	144632	01*)	500	175082	22*)	1.000
109462	38*)	500	144746	1—50	100	175262	39*)	500
110204	28*)	500	145187	17*)	500	175618	17*)	500
110759	42*)	500	145392	40*)	1.000	175906	31*)	500
110999	1—50	100	146407	08*)	1.000	177804	1—50	40
112106	1—50	40	147242	50*)	500	177782	44*)	500
112507	33*)	1.000	147957	14*)	500	179247	21*)	500
112842	20*)	500	148790	1—50	40	179509	40*)	500
112880	47*)	500	149456	34*)	2.500	180017	22*)	500
114240	12*)	500	150221	44*)	500	180385	1—50	40
114869	43*)	500	150803	30*)	500	183418	1—50	40
115006	44*)	500	151043	1—50	40	183716	1—50	40
115344	38*)	500	151879	16*)	1.000	183945	14*)	500
116299	35*)	500	152442	24*)	500	184567	08*)	1.000
116839	17*)	500	152797	43*)	500	184951	1—50	100
117070	1—50	100	153190	29*)	500	186503	1—50	40
117084	08*)	500	153552	1—50	40	186516	45*)	500
117767	14*)	500	153831	43*)	500	187268	1—50	40
118263	27*)	500	154967	43*)	500	188275	16*)	1.000
118339	1—50	40	155479	1—50	40	189922	18*)	500
118470	1—50	100	157596	25*)	500	189303	21*)	500
118525	34*)	2.500	157742	08*)	500	189897	09*)	500
120689	1—50	40	157753	1—50	100	190084	1—50	40
121970	33*)	500	158078	1—50	40	190913	02*)	500
123178	16*)	1.000	158181	1—50	100	191687	24*)	500
123290	1—50	40	158900	01*)	500	192133	1—50	100
123881	19*)	500	158914	15*)	500	192225	30*)	500
124270	48*)	500	159285	1—50	40	192269	49*)	500
124544	04*)	500	159559	04*)	500	192402	1—50	100
124802	09*)	500	159578	39*)	500	192445	1—50	40
125357	32*)	500	159928	19*)	500	192592	33*)	500
125722	18*)	500	160061	1—50	40	192857	05*)	5.000
126926	1—50	40	160254	37*)	500	194031	14*)	500
127098	28*)	500	160541	08*)	500	194035	20*)	500
127720	19*)	1.000	162474	20*)	500	194552	27*)	500
129884	38*)	500	162584	35*)	1.000	194562	02*)	500
130898	17*)	1.000	162708	01*)	500	195606	1—50	40
131059	49*)	500	163131	39*)	500	196812	45*)	500
131264	24*)	500	165370	1—50	100	197899	14*)	500
131499	1—50	40	166368	1—50	40	198002	10*)	500
133358	46*)	2.500	165781	35*)	500	198335	1—50	40
134948	31*)	500	166387	1—50	100	199599	32*)	2.500
136043	08*)	500	166833	17*)	500	199611	17*)	5.000
136179	11*)	500	166677	08*)	1.000			

*) Цу серех йолча облигацей йокха кхийисча 49 номера 40 сома кхаж бенаб хIаране.

Таблица тIа хьахьекхаб тхьа сома облигаца бена кхаж.

Итт сома облигацерта — бенача кхажах ах ду.

Бенача кхажа юкъе гIьорхIаб кхаж бенача облигаца мах.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ГОСТРУДСБЕРКАССАЙИ, ГОСКРЕДИТЕН УПРАВЛЕНИ.

ДЕШАРХОЙ КИЙЧЛУ

КПСС XXIV-ча съезда сийна къахьегамех дешарех вахта эттаб Грозненски № 18 йолча школа дешархой. Общешкольни комсомольско - пионерски собраньи шоай тоспаш техха а тейна, социалистически дахдераш тIайийцад шардоша.

Укх шера капитальни ремонт яь шоай школа юхь а 5 шера хIанз санна цIена лоаттае ларьIад цар. ХIара пионерски отряди комсомольски пионерашта съезда вакъаболлаш кхерагIзувла дика гIулакхаш дIаюазем альбомаш да.

ДикагIа бола класса кулгалхой, комсоргий, отряда советий председательий цIераш «Къахьегамех дешарех вахта» яхача Сийлен доска тIа дIаяздь.

ЦхьоалагIа четверть чакхйоалаш классаи кулгалхойи старостийи цIераш бегтал а еш, Сийлен доска тIа йоахаш 2-А, 2-Б, 5-Б, 5-В, 8-А классаш.

Ала доагIа, вахте эттача дешархоша дикагIа деша бакънаб кхача классашкара дешархой а.

А. СЕРБИН,
областной комсомольски штаба член, 13-ча школа ... хьаргIеола вожатый.

КЕРДА КНИЖКАШ

Укх деношка Нохч - ГIалгIай книжни издательстве арадаьккхад IалIа эрсий меттала арадаьккхад историкашта В. В. Виноградова, А. Ф. Александрова, З. К. Джамбулатоваь, З. А.-Хь. Гойтоваь, М. Абазатова, кхычар язаь «Со Нохч-ГIалгIайче» яха книжка. Цу тIа лоаца дувц шира

ча замелахь дехь тахкарча деношка кхочалца ца республике хьахача хальяша экономически культурни дегIаухаш тьабенача наькьах, цар вежарашка доал доттагIала чIоагIделарах, керда вахар бахьие доаттабеча кьовсамах, оай республика Iалама рузкъашка.

Книжка дайрхIа да юкъарча школа дешархоша географе Iомадеча пайда болча.

Иштта, цига гIалгIай меттала арадаьккхад Ведзижев Ахьмада дуцарий сборник е. Книжкай юкъелаха оеттала «Тешал», «Мозж йоацар» яха а кхиола в дуцарош, «Шалжа-Юртарa ГIанур» яха повесть.

Ч. ЮСУПОВ.

ДУНЕ ЦХЬАН КIИРАГIА

ЕВРОПЕРЧА МАШАРА ДУХЬА

Варшаве ФоксалагIа улицагIа ше къаьстта хагIача Польша кхыча мехкашцарча гIулакхий министрства хIагIа 18 ноябре Польша кхыча мехкашцарча гIулакхий министра С. Ендриховскен ФРГ кхыча мехкашцарча гIулакхий министра В Шееле шоай цIераш дай цIераш оттаяьй ПНР-ечен ФРГ-ечен юкъера гIулакхаш лертIадахара лардий хьакхьехьарча договора текстана кIал.

Договора парафировани яр оалаш йолча цу дипломатически процедуро юкь дIайолаьй польско - западногерманска гIулакхий кердача этапа. Парафировани договор ПНР-ен ФРГ-ен делегаеша 12 дийнахь яьча, 14 ноябре Варшаве чакхьаьнача переговорах дьавна беркат ва. Договор чIоагIдалалехьа шина а оагIоро кулгаш яздо а, хIаьта цул тIехьагIа ратификаци е а езаш да.

Гитлеровски гIарахоша боабаьча ялх миллион совгIа болча польски граждани цIийко вIалаьь лаьтта Польшанеи ФРГ-енеи юкъера гIулакхаш лертIадалара кертера бахьан да Потсдамски соглашене оттадаь Одерев Нейсен гIолла ходе Польша малхбузехьара доазув Федеративни Республика правительства бакъдар. Цунна нийсса, договорага хьежжа, ФРГ-ес деххар тIазм, хIанз а тIехьа-тIайоагIача хана а цхьаккха тайпа территори хIа ца еха.

Из дехкар къаьстта боккхача доархIаче да ФРГ-е хIана а социалистически мехкашцара гIулакхаш тоадара духьала долча тIом чакхбаьнначул тIехьагIа Европе юкъера а дIайийсленна доадонаш бакъдаь тIазм ца тугаш дола оаю калиоминистически реваншистски низаш доландаь.

Договора парафировани ечча дере моале ше къамаьл дош, ПНР кхыча мехкашцарча гIулакхий министра С. Ендриховски белгалдаьккхар, переговорашка баьнна аьттув шина а паччахьалкхенна юкъера гIулакхаш лертIадахара дакъе доархIаме тIа санна хетабаь ца Iеш, европейски мехкашта юкъера цхьана делаху гIу-

лакхаш дагардараш дIа-хьа хлетаделтен чIоагIдара йола дика фактор санна а кхетабе йиш йолаш хилар.

Польско - малхбузегермански переговораш толаме чакхъялар къовбалдеш тIаьйир Европа шеррачи общественносто. Керда договор деррига социалистически мехкаша дунен халкъашта юкъера гIулакхаш лертIадахар духьа. Европе коллективни кхерамзален чIоагIа система хьаяр духьа тIагIертта лоаттабаьча къовсамех дьавна беркат да.

МАЬХА КХЕРАМЗЛЕН ДУХЬА

Балха доархIаме этап чакхйоалаш латт Нью-Йорке ВIашагIкхийттача Къамий Организаце: дийна довла доаж герз дIадаккхара дешаш. 17 ноябре Генеральни Ассамблее ЦхьоалагIча комитето дукха в духкагIа барш тIехьа я болаш къовбальный ядерни герз дукха аьам кIалакиеча герза кхьдолд тайпаша фордийн океанийн бух тIа в цуи ченашка в дIаиийсдегга дехкаш йолча Договора проект.

Комитето яь решени — ядерни тIемо хIалакдара кхерамах адамаш кIалхардахарге болача доакхье гIолла беыхха доархIаме гIа. Къовбаллачча договоро дIахо дIахдовначашьо Советски Союзол кхыча социалистически мехкашеи герз дIадаккхара дакъе тIатIорттабаь къовсам лоаттабир бахьан долаш яь дукхха дунен халкъашта юкъера соглашенеш. Царех да кхаь сфере ядерни герза тохкамаш долга дехкарех дола Договор, космически аре таххаран цуних пайда эцаран паччахьалкхенаща чакхйоахача гIулакхий принципий хьакъехьара Договор, ядерни герз доаржа ца дарах дола Договор санна дола доархIаме документаш.

ВIашагIкхийттача Къамий Организаце шиъ авторитетни дош ала диза химически бактериологически герз хьаьекен Iоадиеген дехкар санна долча, адамаш чIоагIа сакъувзадеш долча дешех а. ДукхагIа в лакха дагоалаш да из, турпалча вьетнамски халкъа духьаларча тIем тIа американски агрессораша химически

веществаш шерра юкъейоахаш хиларах.

Укхаз хьаккагIа дIенхача Генеральни Ассамблее сессе социалистически паччахьалкхений инициативагIа герз дIадаккхара гIулакхаьта йолча Комитета тIа дилладар химически бактериологически герз дехкараьи из кIалакдаь дIадаккхараьи долча кешага сиха хьожилга. ХIанзарча сессе ва дош юха а оттадаь социалистически мехкашта. йоагIаш йолча конвене проект дIачуеннй.

ЦхьоалагIча комитетерча дискуссе лакамо дог теша а дий хьахьекхар, социалистически мехкашта хетар дукхача делегацешта хьалдоалаш хилар. Цхьабакъа, Великобритани вийдо, ВIашагIкхийттача Штаташа хьалхадаккхахаь а доахаш, социалистически мехкий конвене проектана духьальехкхар тIом бара химически средстваш ехкарга тIехьагIа хьожергхолаш, цхьа бактериологически герз дехкарах кхоачамбаь конвени йитарах йола предложени.

Кхетадеш ва, английски предложене деррига халкъашта хьаьнт долаш йоа актуальни проблема къастае халагIа ду дийтаьш хилар. Англин цунна тIехьалаттаргйн «къаьстта позици», дунен общественно мнени дийла моттиг боашаш агIаньнха йоллашьбьа а. вьетнамерча тIем тIа дIахо а химически вещества юкьекхуваш болча американски агрессорашта мара аьттув болаш ...

ШИЙ ЛОIАМЕ ХИЛАРА МАЬКЪА ТIА

Ши хIара совгIа да мара яьгнайш «Халкъа цхьоагIо» яхача блока правительство Чиле IалхагIерте эттача дена, пхьабакъа, дунен халкъашта юкъерча арене хIашзе а кхийнад цуя дукха доархIаме гIулакхаш чакхдаха. Шоай гIулакхаш дIадолладьча юкьле хенз президента Сальвадор Альендеси кхыча мехкашцарча гIулакхий министра Клодомиро Альмейдаси ООН-а Генеральни Ассамблеерча чилийски делегацена указани еннад дIалийцача IарбиI территорешкара израильски

бIу арабоаллалага дIадахаш йолча резолюцена тIехьа голосовани е, аьнна.

Цул тIехьагIа решени яь революционни Кубаца дипломатически, консульски, торгови, культурни гIулакхаш юха оттадара хьакъехье. Юххера а, 17 ноябре официально хьахкайхадаьа Корей вIашагIтохаран юхаоттаяран вIашагIьелла ООН-а комисси оалаш йолчунна юкъера Чили дIайоалаш хилар. Хова ма харра, из комисси ВIашагIкхийттача Штатий инициативагIа а ООН Уставага гIолла йоацаш цунна духьален вIашагIьелла а яр. Къилбехьен Корей американски бIуно дIалаьцна лоаттаяр хьайлакхьаш йола шорча а я.

Шиъ лоIамеча накъагIа йола Чиле правительство — иштта я беррагача арахьарча политически зембоахараша цхьатарра яь кхедан. Кердача чилийски правительства майрра еш йолча принципиальни решенеех американски империализма мукъагIа йолача хьалхарча политиках цIемьенна дIахадар санна лоархI латиноамерикански мехкий халкъашна. ... лоIаме хиларга болача макъа тIа чилийски халкъо доахача тоамашка шоай кхоне гу царна.

Латиноамерикански мехкий общественни мнене теркам къаьстта чIоагIа тIаэзар Кубаца дипломатически гIулакхаш Чиле юхаоттадаро.

Чиле майрра бахкиа гIа Латински Америка кхыча мехкашна шерра хьаллацаь из континент чуерзаьь долча кердача лостамий белгалонаш яар ха. ХIанз Чиле дахар ве кийчлуш в Перуи Боливи. Латински Америкера дукхагIа йола мехкаш США империалистически политикана бIаргаш хайча санна дIаяхх тугаш дац хIанз.

ДОАЦАРИ ДОЛАШ ДАРИ

ХIанз кхоалагIа бутт болабеннаб капиталистически дунен тIа йоккагIа в эттара низ болашагIа а йолча «Дженерал моторс» яхача корпорацешта доацаш дIачурь бенна хенз. Шиъ хана «халкъа капитализма» тьакъехьара доашар хьахкеллатрий хьалхарча нугIарашка яр из. Цхьа бахьаш доацаш дац шиъ хьаштаж деррагача халкъа юкъера хетийта гIерташ йолча йоккхача бизнеса уйла Америке дика довзаш долча дешашна хьахьокхаш хилар: «Дженерал моторсаа» дика хетар — дика да США-на а!»

«Дженерал моторсерча» 400 эзар болхлочув шоай хинача опытагIа дог тийшад, компанена дика дар — къахьегача сага дика къазая хиларех. Цар забастовка къаьтта хьахьох, шоай боккьоаш бахьан йоаш лоаттабеча къовсаме са ца кходешн шоайла солидарность йолаш къахьегамхой хилар. Шиъ сорига стачечн фоай кхоачахьй забастовка хьаллоапаш йолча, автомобильни авиационни промышленноста болхлой вIашагIкхийттача профсоюзо. Цхьабакъа, в халача материальни хьалаше а, е предпринимателаша тIатуасача кхерамаш а, е вайбозоно цоаш бехке баро а кхерабьбеш болхлой.

Дай цоаш ба хIанз уккарбаьнна Компание закмеегIа, забастовка яьча хIара дийнахь 90 миллион гаргга доллар йоа цуя. Шоай бохча диссадалар кхерош болча предпринимателаша хьалхагIе а кхеннай дарна.

«Дженерал моторса» даьшьтех болхлоштен юкьерча ларча къовсамо къаьтта тешал ду, капитализм дика хетийта, цуя эксплуататорски мIаи къайладахьа гIерташ буржуазни идеологаша хьега хьа ледпе хилар. Дунен тIа яц капитализма кертера вIашлхухьале — къахьегама общественни малхен хьадьо шоашта чукхухьача частно-капиталистически форманех юкъера, чуоттабаьча къахьегамаш капиталаш юкъера вIашадухьале къоастергйолаш йола рецепт.

Дукха церашь хьалхагIа дика буржуазни идеологаца тIагIерттай шоай хурдешиь хьакхелах «халкъа капитализмах» а США-рча «классови, машарах» в дола доацараш. Цу доацарий гаргаш хIанз есторе кхалож тIа дIакхувсаш я.

Г. ШИКИН.
(ТАСС).

Ладувгӏа, хьажа

24 ноябрь

ТЕЛЕВИДЕНИ:

17.55 — Передачий программа. 18.00 — «Ленински курIаре» яха телевизионни фильм. 18.25 — Юртара вахар (гIалгIай меттала). 18.55 — Телевизионни передачий обзор (гIалгIай, эрсий меттала). 19.20 — Спортивни дневник. 19.30 — «Болхлой тIехье» яха вагеркошта йола передача. 19.40 — Киножурнал. 19.50 — Дунен хабарашта юкъера обзорени. 20.00 — Шоана, бераш. 20.15 — Нохч-ГIалгIай ашарий концерт. 20.50 — «Хьалийа со» яха художественни фильм. 22.55 — Передачий программа. 23.00 — Документальни фильмий кинозал.

РАДИО:

6.30 — Юртара вахар (гIалгIай меттала). 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.29 — «Сердало» газети обзор. 7.35 — Москва. 8.15 — Передачий программа. 8.25 — Хоамаш. 8.35 — Ашараш (гIалгIай меттала). 8.45 — «Агитатор ферме ... яха корреспонденци (гIалгIай меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Республика «Партийни сьездага» яха беседа (гIалгIай меттала). 16.15 — Ашараш. 16.20 — «Агитатор» яха корреспонденци (нохчий меттала). 16.30 — «ГIалгIай поэтаи Лениниа» яха литературно - музыкальни композици (гIалгIай меттала). 16.55 — Нохч - ГIалгIай музыкальни фольклоро ... музыкальни передача (нохчий меттала). 17.30 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 17.45 — «Вай индустриальни мохк» (эрсий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.15 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.20 — КПСС-а 24-ча съезда накъаболхаш. КПСС Ачхой-Мартана райкома секретара Минаевса выступлени (нохчий меттала). 18.40 — Москва.

25 ноябрь

ТЕЛЕВИДЕНИ

17.55 — Передачий программа. 18.00 — Гражданска оборона. 18.15 — Гойтаа тIа беда кахь. Урус-Мартана спортивни шерилга ... (нохчий, эрсий меттала). 19.35 — Хоамаш, реклама. 19.45 — КПСС-а 24-ча съезда накъа болхаш. Кхалдих-механизаторош (нохчий меттала). 20.10 — Шоана, бераш. 20.20 — Деша са илли. Хамзова Ахьмада 80 шу дьахьна 20.45 — «Адъютант цуя сийлеча», яха художественни фильм (хьалхара серн). 21.55 — Передачий программа. 22.00 — Вай Дахкен ашараш. Дагестански АССР.

ХОАМ

«Главмосстрой» № 2 йолча «Мосфундаментстрой» тресто балха дIаэц монтажникаш, трубоукладчикаш, бетонщикаш, каменщикаш, электромонтажникаш, асфальтировщикаш, изолировщикаш, слесарьш-сантехникаш, электрогазосварщикаш, гIишлоштъяра специальносташ йоаш бола цхьаь болхлой. Баьха балхага хьежжа тел къахьегамах мах бетта юкъера алапи 100—168 сом да. Балха дIаийцача болхлошта йоаш кийчъяь общежити я, спецбарзкъаш тел, производстве балха боллашиькаш а техникумашка, ВУЗ-ашка деша торо йу.

2—3 кхаь шера лаьнна хIанз воацаш болх беш бола болхлой гор. Москве массаза а бейа дIаяхьу.

Балха дIавацача хана шийца хила еза паспорт, военни билет, къахьегама книжка е цуна меттел хьаьнь справка.

Балха бахa бевш бараш къахьегаш Iо-хьал а дальнйта дагабоаыр бера № 2 йолча «Мосфундаментстрой» треста кадрай отделаца, укх адресагIа: Москва, Г-293, Кутузовски проспект, 40 «б» цIа. Грозне хIана хатта хьахтдолаш вер къахьегама ресурсий управлени вода (Комсомольски, 41).

«Грозэнерго» РЭУ Энергосбыто абоненташта — предприятешта, учреждениешта, колхозашта, совхозашта, домоуправленешта, шоай доалахьа цIевош дераша дагадохийт, расчеташта сверка яза иргйоацаш а 1970 шера 25 декабрь хьатIаккхачалехьа электрически энергех пайда эцарах боагIа мах дIатакхаза баргбоацаш а хилар.

Цу бертальеча хана дейлар дIа ца тоххе, кхы дIахо хоаж ца беш электросетах дIахоадаберга абоненташ.

«Грозэнерго» РЭУ Энергосбыт.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-90; редактора зам. — 2-30-11; безвтохкана секретара — 3-34-32; партийна вахарех культури промышленностех отделий — 3-42-20; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмош отделаи бухгалтереи — 2-80-71.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революции проспект 7/84.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-90; зам. редактора — 2-30-11; ответственного секретаря — 3-34-32; отделов партийной жизни, культуры промышленности — 3-42-20; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем и бухгалтерии — 2-80-71.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

Редактора заместитель А. А. МЯКИЕВ.

СФ00598.

Заказ № 11434.